

БЪЛГАРСКИ КНИЖИЦИ.

Часть II

1860 Юлій

Книжка втора

НЕЩАСТНАЯ ФАМИЛІЯ

БЪЛГАРСКА ПОВѢСТЬ.

Продълженіе отъ год. 3, ч. 2, кн. 13 стр. 138.

Въ разстояніе на двѣ години, ный поправихмы състояніе си, станѣхмы пакъ, като преди, богаты, направихмы си по добры кѣшѣж и начахмы пакъ да си живеймы мирно. Джамалъ бей макаръ много да ся стараеше за да ни стори зло, нъ никакъ неможеше, зацо то ный имяхмы другій защитникъ. То бѣше Шумпепскій Митрополитъ. Той имаше силно вліяніе на цѣль Шуменъ, и за то Джамалъ бей, кѣту глѣдаше, чи ный прибѣгвамы подъ неговѣ защитѣ — не смѣеше да ни закача. Освенъ това насъ ни защищаваше и Караманъ бей — вторый Яничерски началникъ. Той го бѣше гнѣвъ на Джамалъ бей, Богъ знай за какво, и искаше причинѣ да го свали отъ чина му.

Нъ ный неможихмы дълго да ся наслаждаваме съ спокойствие. Шумненски граждане оскърбихъ Митрополита, кѣту нерачихъ да му плащятъ за вѣпчило по 8 гроша. Митрополитъ не можа да търпи това оскърбение и, зашто то бѣше увѣренъ, чи неще получи отъ Шумненцы удовлетворение — остави Шумненската Епархія.

Слѣдъ двѣ недѣли, послѣ Митрополитово отхождане, въ единъ бурна нощъ, ный видѣхмы, чи Шумненскій пазаръ горѣ. А пѣкъ наши дюкяне бѣхъ тамъ. Братъ ми веки бѣше ся заканилъ да или, за да види, що именно гори, какъ за въ единъкъ избухна силенъ пламакъ отъ нашъ къщъ. Дору азъ извикамъ „огънь!“ братъ ми каза, чи къща ни ся запалила отъ четри страны! . . . Въ тѣ минутъ мина край насъ единъ чьренъ чилѣкъ и извика:

„ Знайте, чи това е отмъщение! На пазаръ горѣтъ ваши дюкяне, тукъ гори къщъ ви, а слѣдъ малко и вый ще горите!“

О Владе! отъ тогасъ ся начнахъ мои нещастія . . . Въ то время азъ изгубихъ майкѣ ти . . . а сестра ти можи да е станала жертва на огъня

Влади, кой съ голѣмо внимание слушаше татковъ си разказъ, при тѣ послѣдны думы, стресна ся и каза съ удивление:

— Сестра ми! Нима азъ имахъ сестра?

— Да. Тя ся зовеше Пете и бѣше три години по малка отъ тебѣ.

— Ахъ! извика Влади, тя умрѣла съ ужасна смъртъ! Чи зашто не ся постара да ѣ избавишь?

Този въпросъ оскърби Петра. Той ся обля съ сълзы и каза кѣту дълбоко въздѣхна:

— И ты, сыне, и ты мя упрекавашъ! Но азъ не съмъ виновенъ...

Влади иска да сѣднѣ на колѣна за да проси прошкѣ отъ Татка си, нъ тагко му го спря и продѣлжи:

Кѣту страшный огънь съ голѣмъ ярость захвати къщъ ни, азъ бѣхъ срѣдъ двора и, кѣту безуменъ глѣдахъ на свирѣпый пламакъ, кой съ силно фучение ся скриваше въ облацы. Въ то время,

чухъ слабъ крясъкъ, кой излезеше отъ къщи. Азъ познахъ, чи майка ти выка и ся спуснахъ да ѿ отървѣж; нѣ едвамъ пуничихъ да влазямъ въ къщи, отъ подирѣ мя ударихъ силно въ главѣ, и азъ паднахъ на къщный прагъ, къту мъртавъ. Незнайъ колко время ся намирахъ въ това състояніе, нѣ свѣстяваніе ми бѣше ужасно! . . . Азъ ся свѣстихъ и, съ голѣмо удивленіе видѣхъ, чи сѣмъ средь горѣ! . . . Въ таквось положеніе азъ проклявахъ день въ кого сѣмъ ся родилъ, проклявахъ сички що има на свѣта и бѣхъ тѣмъ отчаянъ, щото ся рѣшихъ да ся умъртвѣжъ съ какъвъ да е начинъ. Съ това намѣреніе, азъ ся приближихъ до едноу рѣкъ (Тя была Камчія), коя бѣше полвинъ часть наблизо и ся закахъ да ся хвърлижъ въ ней; Нѣ за въ единъжъ чухъ дѣтеки плачь. Азъ ся обърнахъ и видѣхъ, чи десять разкрача на далечъ отъ брѣга стои до едно дърво пять-годишно дѣте . . . и то дѣте бѣше — ты, Владе . . .

— Азъ ?

— Да, ты бѣше. Къту тя видѣхъ, азъ благодарихъ Бога, дѣто недопустна да ся удавижъ. И, на истина, ако бѣхъ ся удавилъ, тебѣ —кой щещъ да глѣда: храни и облачижъ? — Никой! ты щеще да умрѣшъ отъ гладъ . . . Нѣ Богъ никого не оставя члѣка. Той мысли за сички и пази сички.

При тія думы, Петръ издигна очи си, кои бѣхъ пълны съ слъзы, къмъ небе и дълго ся моли.

Послѣ сѣдна пакъ на мѣсто си и продължи:

Къту тя намѣрихъ, азъ почувствовахъ радость; нѣ тая радость скоро отстъпи мѣсто на дълбокъ печаль. Азъ незнаяхъ дѣ сѣмъ и на къдѣ да идѣ. Шетахъ на горѣ на долу, да но памѣрижъ пакъ, нѣ нищо неможихъ да открижъ: на около ми бѣше се горѣ. Слънце изгря, сичка природа ся съживи, а азъ се еще незнаяхъ дѣ сѣмъ . . . Въ отчаянность, сѣднахъ до едно дърво, прегърнахъ тя и начахъ съ гласъ да плачѣ. Въ то время, кога азъ плачахъ, нѣкой си извыка надъ главѣ ми: „Мълчи!“ Азъ издигнахъ главѣ си и видѣхъ,

чи на дърво до кое съдахъ, стон единъ чилъкъ, кой бѣше насочилъ пушкѣ си къмъ меня и мя глѣдаше страшно.

— Убивай! извикахъ му азъ, безъ да престанѣ да плачѣ.

Иъ той, вмѣсто да мя убій, скочи долу и извика съ страшенъ гласъ:

— Кажи, що търпишь тукъ?

Азъ само го погледнахъ и продължихъ да си плачѣ . . .

— Виждамъ, каза той, чи ты си нещастенъ. Иъ неще ли кажишь отъ що си? Да ли не щѣ можъ да тя утѣшишь?

— Увы! извикахъ азъ, мое нещастіе е голѣмо! Цикой, цикой освенъ Бога не можи мя утѣши!

Подиръ това, азъ му расправихъ сичко.

Къту свършихъ печалний си разказъ, азъ очистихъ съззы си и начнахъ да ся готвя за смъртъ. Азъ мысляхъ, чи той е разбойникъ и неще ся забави да мя умъртви. Иъ, за мое удивленіе, той запрати пушкѣ си на страна, зе тебѣ отъ рѣцѣ ми, цѣлуна тя нѣколко пѣти, ороси тя съ съззы и, къту ми тя подади, каза:

— „ Къту порасте това дѣте, кажи му, чи Чичю му Иванъ за него ся е облѣкълъ въ хайдушки дрѣхы . . . “

— Иванъ! извикахъ азъ, къту скочихъ отъ мѣсто си: дѣ е той?

— Азъ сѣмъ.

И чичю ти Иванъ мя прегърна.

Иъ много время стоахъмы прегърнаты и наши съззы оя съсважъ. Мое сърдце, коко и да бѣше раздрано отъ печаль; иъ въ тѣзи минутѣ ся испълни съ радостъ. Азъ забравихъ прошедна си горестъ и, къту проливахъ радости съззы, думахъ брату си:

— Да ся върнимъ, брате, пакъ въ Шуменъ. Иъи имамы добри и великодушны пріятели, кои ще ни помогцятъ . . .

— Никого! каза братъ ми съ растриверанъ гласъ, никого не щѣ стѣпѣ ни въ Шуменъ, ни въ другъ нѣкой градъ или въ село: Мой градъ е широкій балканъ, а моя къща — дебелыя и клонастыя

дубово! Меня предъ очи ми убихъ татка, зехъ сичко ми иманіе, лишихъ отъ женъ и, найпослѣ, кѣту не можихъ да огасѣтъ превеликъ си злобъ и ненаситно си отмъщенію, искахъ и меня да убійтъ . . . Да, продължи братъ ми, кѣту се по вече и по вече предаваше въ скърбни си въспоминанія — Ето година минува, а тѣхна злобъ, тѣхно отмъщенію не е агасло! . . И ты, бѣднѣй, ста- на нѣхнѣ жьртвѣ . . .

Братъ ми можешо еще да продължава; нѣ ты заплака и го накара да прекъса скърбни си въспоминанія.

Кѣту чу, чи ты плачишь, той каза:

— Да вѣрвимъ Петре.

— Дѣ? запыхахъ го азъ съ удивленіе.

— Ще видишь, каза той и, кѣту зе тебѣ въ рѣцѣ си, трѣгна.

По вече отъ единъ часъ вѣрвехмы, безъ да продумама единъ другому. Найподиръ, братъ ми прекъса това мълчаніе, кѣту мя запыха:

— Не ся ли удивлявашъ и, даже, оскърбявашъ Петре, кѣту мя глѣдашь, чи азъ съ пушкѣ на рамо, съ ножъ и шицови на поясъ ходѣхъ по горѣ?

— Разумѣва ся, чи ся оскърбявамъ, казахъ азъ перѣшнително, зашто то ты можн да си убиваль

— Ты ся лъжишь, брате. За нищо за никакво не сжмъ убиваль еще никого. И до сега не сжмъ ся облачалъ въ хайдушки дрѣхы, нѣ вчера ся облѣкохъ зашто то трѣбаше вамъ да помогнѣ.

Тѣй каза братъ ми и сълзы намокрихъ лице му.

— Да помогнишь намъ! казахъ азъ брату си, кѣту го уловихъ за рѣкѣ. Чи ты отъ дѣ знаешн дѣто нѣй ще смы въ нещастіе?

— Ще научишь сичко, нѣ не сега, съ бързинѣ каза братъ ми.

Слѣдъ този разговоръ настѣпн пакъ мълчаніе; нѣ това мълчаніе бѣше по неволѣ, зашто то нѣй влѣзохмы въ такъвзи гѣсталакъ, што то еднѣ другн не виждахмы. По слѣдъ малко, предъ очи ни ся

представи една малка полѣнка, постлана съ мѣкж зеленж трѣва и съ разны благовоинны цвѣтя. Тѣзи полѣнка бѣше, забыколена съ непроницаемъ гѣсталакъ и ся прорѣзваше отъ едик малж вадичкж, коя, съ своѣж быстрж, кѣту сребро, вода приличаше на кристалнѣ линиѣж.

Кѣту стѣинихмы въ тѣзи полѣнкж, братъ ми мя изгѣда внимателно и мя запыта :

— „ Не треперишь ли Петре?“

— Да треперѣж ! чи защо?

— Знаишь ли, чи ный смы въ самодивско жилище?

Тѣзи думы, сякашъ, чи мя попарихж. Азъ подскочихъ назадъ растреперахъ ся кѣту листъ и неможихъ да продумамъ. — До толюкъ бѣхъ ся уплашилъ !

И не е удивително. Отъ люлка натѣпкали сѣрдце ми съ суевѣрїя. Много чудеса сж ми приказвали за тѣзи самодивы. Приказвали сж, чи тѣ улавѣтъ чилѣка и го карѣтъ да ги носи по разны нечисты мѣста; или: залюбили нѣкого и испивали кръвь му и проч. Ето защо, кѣту чухъ, чи смы въ самодивско жилище, азъ ся растреперахъ.

Братъ ми, кѣту видя, чи ся страшѣж, приближи ся до меня, улови мя за рѣкж и ми каза:

— Не бойся Петре. Сичко що си слушалъ да прпказвѣтъ за самодивы, лѣжа е, глупость и суевѣрїе. И азъ, кѣту тебя, вѣрвахъ предп, да има самодивы и ся страхувахъ, нѣ, кѣту познахъ, чи сичко това е пусты въображенїя, престанахъ да вѣрвамъ и да ся страшиж.

— Отъ дѣ знаишь, чи това е пусты въображенїя и глупости? Запытахъ азъ брата си, кѣту се еще треперяхъ.

— Отъ опытъ, отговори братъ ми. Знаишь ли, чи азъ, за да избѣгна смѣрътъ, побѣгнахъ отъ Шуменъ?

— Знамъ, нѣ не подробно.

— Сега ще чуйшь сичко подробно.

(Слѣдва)

МѢСТНЫЙ УПРАВИТЕЛЬ
НА
ГРАДЪ-ТЪ ГАЛВЕ.

Слѣдующа-та повѣсть някому може да ся види баснословна; Нѣ мы увѣряваме за истинность-тъ ѿ, и ако бы някой пакъ да ся сѣмнява, то нека ся посвѣтува отъ *Annals of the country of Galway*, дѣто ще може по пространно дѣ я прочете. Освень това описаніе на жестокий-тъ тоя сѣдъ пазн ся и въ Архиви-ти на помянутый-тъ градъ.

Въ 1493 лѣто Иаковъ-Линцъ-Финцъ Стефенъ богатъ търговецъ и мѣстенъ управитель на Ирландскый-тъ градъ Галве, издалъ е рѣшеніе, което навѣрно го въскачува на степень такава, на каква-то Исторія-та е положила Аристодима и Брута или и на по висока.

Въ онова врѣме голѣми търговскы сношеніѣ ставали между Сѣверна Ирландіѣ и Испаніѣ, и Финцъ Стефенъ кого-то търговскы-тъ дѣла много пакти бѣха довели до Иверическый полвипостровъ, наврѣщане, еднѣждъ, завелъ съ себѣ си въ Ирландіѣ сынъ-тъ на едного отъ голѣмы-тъ Испанскы търговцы и пріятели си, именемъ Гомеза. А домородство-то Финцъ-Стефаново посрѣщнало младый-тъ съ достозабѣлеженно гостепрїимство, което и до сега украшава Ирландцы-ты. —

Въ малко разстояніе врѣменно, Гомезъ толкова ся сдружилъ съ Валтера-Линцъ, единичкый-тъ сынъ на Управитель-тъ, едвамъ на възрасть 20-21 год., що-то станали нераздѣлни; А не е можло и друго яче да бѣде. кога-то знаемъ че Гомезъ е представлявалъ типъ-тъ на Испанско-то благородство, а пакъ Валтеръ-Линцъ е былъ украшенъ съ качества, какви-то съ различни познанія, мѣже-

ство и благородность, за които привличалъ былъ любовь-тъ на вси-ты си съграждане. Той послѣдний-тъ, по злостастіе, ималъ е и голѣми недостаткы, былъ е напр. владенъ въ роскошь, много лесно ся въхшищавалъ, и былъ участникъ на общъ-тъ страсть на съграждане-ты си, която е безмърна любоотмъстителность. —

Валтеръ любялъ тогава една млада мома, Агни Серида, за която щялъ слѣдъ малко да ся ужени. — Пѣколко дена преди свадбъ-тъ, баща му направилъ *балъ*, и призовавъ на него мнозина, между които ся отличили Гомезъ, Агни Серида и родители-ты ѳ. Въ продълженіе на балъ-тъ, Валтеръ много пѣти саникасалъ никакъ си и сякалъ че Испанецъ-тъ и любовница-та му си намигать; и тай ядосанъ и пѣленъ отъ зависть отишълъ на утрешний-тъ день при Агни и злъ и мѣмралъ като невѣрна. Млада-та Агни докачена въ пѣкоя само струнъ на честолюбіе-то си, ядосала ся за неправедно-то това мѣмраніе, и като всяка жена почти, не щяла да му ся оправдае, нѣ оставила го въ сѣмпѣнія-та му. Непредвиждала бѣдна-та! за двойнъ-тъ развалъ, която можла да предвари и отбѣсни ако бы была повечко честолюбива! Непредвиждала клета-та, че съ тоя способъ на мѣсто брачный вѣнецъ, тя плете за себѣ си вѣнецъ скръбный! —

На другий-тъ день вечеръ-тъ, Валтеръ като заминувалъ покрай къщъ-тъ на Г-жя Серида, съгльдалъ че Гомезъ излазя изъ неѣ. Въ такова ненадейно срѣщаніе, той усѣтилъ толкова зависть, смѣсенъ съ гнѣвъ, що-то силно нападижлъ върху нещастный-тъ си пріатель; А тоя, нечаянно нападижтъ и като непозналъ гласъ-тъ Валтеровъ, защо-то ся былъ промѣнилъ отъ гнѣвъ, спускалъ ся въ бягъ къмъ море-то да ся спасе; Нѣ Валтеръ го гонилъ, и едвамъ Испанецъ-тъ пристигижлъ до море-то, ядосанный-тъ Ирландецъ го промушова въ коремъ-тъ и го хвърля въ море-то. — На утрешний-тъ день тѣло-то ся изхвърлило на брѣгъ-тъ и мнозина го познали. —

Кога-то тѣло-то Гомезово ся плакиало тукъ-тамъ, убіецъ-тъ

какво ставалъ? Страдалъ и страдалъ душевно; защо-то като се покротилъ отъ гнѣвъ-тъ си, като примерилъ величинѣ-тъ на злодѣяніе-то си, позналъ въ какъвъ хаосъ е падналъ. Окръвавено-то тѣло на пріятель-тъ му, съ дълбока рана въ коремъ-тъ явявало ся не-престанно предъ него като фантазма и думало: „*Валтеръ несинепъ сълъ, и Агни е несинна.*“ Цяла оная нощъ, убіецъ-тъ ся скиталъ изъ лѣсовы-ты, страдающъ отъ най ужаснѣ скръбъ. Напомиювалъ си че самъ той въ единъ минутъ истребилъ бѣдѣще-то свое благо-получіе, вси-ты добрини на които ся съзиралъ, всичкій-тъ блаженъ животъ кого-то е щялъ да промни съ Агни и съ плодъ-тъ отъ нейно-то съ него събираніе. Мыслилъ че е худороденъ и най лошъ убійца, срамъ и уничиженъ на фамиліѣ-тъ си — че е засрамилъ побѣдила-та брадѣ бащина си, и е нанесълъ на главѣ-тъ си кльтвы-ты на цѣлый-тъ градъ който до сега го е обичялъ. Изъ наконецъ като ся рѣшилъ да ся предаде въ рѣцъ-тъ на правосѣдіе-то и да умие грѣхъ-тъ си съ срамотнѣ смръть, той усѣтилъ малко улегче-ніе. —

На утрешній день заранъ-тъ, пѣлягъ съ такыва мысли Валтеръ ся управилъ къмъ градъ-тъ; и едвамъ былъ престигналъ на край-тъ до првы-ты къщи, срѣщялъ множество народъ, между които и баща му на конь обыколенъ отъ доста полиціери. Тія вси-ты трѣспли убіецъ-тъ; Изъ кой былъ? никой незялъ. — При прво-то виждане на сына си, управитель-тъ ся спусналъ къмъ него, а сынъ-тъ пре-жыталъ и колебающъ ся навелъ главѣ и чулъ тія думы: — Сыно! научили ся голѣмо-то нещастіе? преминала-та нощъ клетый-тъ ти пріятель Гомезъ ся убилъ отъ неизвѣстнѣ рѣкѣ. — Ето и тѣло-то му ся пренася. Азъ зная че тія думы правѣтъ ти да треперешъ; изъ уснокой ся, треба само да намѣрилъ убіецъ-тъ. И понеже ты познавашъ по добръ отъ секиго обычаи-те му, давно можешъ да ни дадешъ извѣстіе за да управимъ по добръ трѣсенія-та си. Кажы, имате ли негдѣ сляпѣніе?

Тутакси борба ся начина въ сѣрдце-то на младый-тъ и някой като непознавалъ грѣхъ-тъ му, то заклучава ся че отъ смѣшты му рѣцѣ зависяло или да живѣе или да умрѣ. — Прочее себѣ си ли трѣбвало да спасе или да удовлетвори правосѣдіе-то? той избралъ послѣдньо-то вдигналъ си до сега наведеннѣ-тъ глави и рекълъ:

Убіецъ-тъ съмъ азъ!“

Перо челоуѣческо неможе да обясни прилично, какво е устѣпилъ въ оная минута бѣднѣй-тъ баща; Черъ облакъ покрылъ очѣты му, и непремѣнно щялъ да ся строполи отъ конь-тъ ако небыли врѣменно престигнали полиціери-ти да го закрѣпѣтъ. — Като управитель, той былъ и самъ сѣдія на градъ-тъ; зашто-то споредъ законы-ты тамошны на онова врѣме, мѣстнѣй управитель былъ и върховнѣй сѣдія на вси-ты гражданскы и грѣховны дѣла. За малко врѣме привзелъ ся отъ родителскы чувства, лице-то му ся обляло отъ горѣщны слъзи, и въ сѣрдце-то си мнѣлость просилъ за единичнѣй-тъ си сынъ; Слѣдъ малко обаче като си наумилъ клятва-та, която е далъ прѣдъ Бога и челоуѣцы-ты да распрѣска правосѣдіе-то безъ-пристрастно, рѣшилъ да пожертвува всеки личнѣй интересъ на длѣжности-ты си, и заповѣдалъ на полиціѣк-тъ да улови сына му.—

Като ся намѣрилъ вече убіецъ-тъ трѣгнали вси-ти кѣмъ полиціа-та, послѣдувани отъ много множество зрители, помѣжду които нѣкои похвалявали поведеніе-то на управитель-тъ, а нѣкъ други го укорявали като непоколебимъ, и съжялавали любезнѣй-тъ имъ тоя юношѣ, който слѣдъ малко трѣбало да умре въ такава цвѣтуща възрасть. —

Преди да стигнѣтъ до тъмница-та, управитель-тъ ималъ да прѣтърпи още едно сѣрдечно съкрушеніе, като видялъ да идѣтъ насрѣща имъ, съпруга-та му, дѣщеря му и годеница-та Валтерова. Като видяли младый-тъ връзанъ, прежѣтилъ, почти мъртавъ и да върви между два реда полиціери искрищали съ жялостенъ гласъ и

тры-ты жени, а Агни примряла; Все-ти гы боляло сьрдце-то, и полициери-ти плачали; Самъ управитель-тъ стоялъ непоколебимъ, като увѣренъ че ще испълни священный дльжность. —

Усѣжданіе-то станало слѣдъ нѣколко дена, и малкый градъ Газве видялъ единъ бащъ да осѣжда съ плачь сына си, и както въ вѣхто врѣме Брутъ така и тоя сега да го осѣжда на смьртъ. Плакалъ баща-та кога-то да изрече рѣшеніе-то, и малко остало да примре. — При сичко това страдація-та на мжжественный-тъ и честный-тъ тоя управитель не были ся сврьшили; зашто-то народъ-тъ който стоялъ отвѣтъ, непроумявалъ величиѣ-тъ на добродѣтель-та му, крещалъ срѣшу рѣшеніе-то и като постояствовалъ на исканіе-то си да ся освободи убіецъ-тъ, спусналъ ся върху тъмницѣ-тъ да я събори ведно съ ближия-та къща управителява, и да го извадѣтъ. Нѣ полиція-та и нѣколко войни достигнали на часъ-тъ, сполучили да разпѣдѣтъ народъ-тъ, който още тожкова ся разярилъ като узналъ че виновный-тъ желалъ да живѣе. —

Съ постоянны-ты тѣхъ требованій на народъ-тъ, съединили ся слѣдъ малко и молби-ти на пьрвенцы-ты въ градъ-тъ и въ область-тъ, на родини-ти и пріятели-ти на управитель-тъ; Нѣ той осталь непоколебимъ, и често за отговоръ на все-ты давалъ тѣя достопамятны думи: „Като человекъ, страдамъ; като баща, плача; като сж-„ дѣя обаче, гордѣ ся че испълнявамъ дльжности-ти си. Познавамъ „ че това ще ми докара скоро смьртъ-тъ, трѣба обаче да ся испълни; виновный-тъ трѣба непременно да умре.“ — Преди единъ день на испълненіе-то сѣдъ-тъ, бѣдный-тъ баща отишълъ посрѣдъ ноць въ тъмница-та съдруженъ отъ духовникъ-тъ. А като затворилъ и заключилъ добрь врата-та, турналъ ключъ-тъ въ пазва-та си и сѣдналъ при прозорець-тъ. Тогава осѣденный-тъ пристѣпилъ мрѣтавъ почти при баща си, и го попыталъ имали надѣжда за спасеніе. —

— Нѣма сынокъ, отговорилъ управитель-тъ, пѣма; никаква надѣжда да не ты остава на тоя свѣтъ. Законъ-тъ рѣши, и рѣшеніе-то ще

ся изпълни непременно утрѣ. Двадесять години молилъ съмъ ся Богу за тебѣ, молилъ съмъ си да тя въздигни добродѣтеленъ, праведенъ и разуменъ; Нѣ, Богъ знай защо, молбы-ты ми ся нечухъ. Нека бѣди благословенно имя-то му, макаръ че мя усъди да испія най горчивъ-тъ чяшъ! Ако да не бяхъ слѣдя, можяхъ да помоля милость отъ царь-тъ, ако да си и убіецъ; Повтарямъ ти обаче че сега трѣба да умрешъ. Ако и да течятъ слъзи-ти ми, както глѣдашь, азъ пакъ постоянствувамъ на рѣшеніе-то си. За тебѣ друго спасеніе нѣма, освенъ да управишь всичкѣ-тъ си мысль къкъ Все-вышній-тъ и да го помолишь да незагарни обятія-та си за тебѣ, който ся неубоя да прольещъ кръвь-тъ на подобный-тъ си, на оногова, кого-то бѣхъ приелъ въ къщѣ-тъ си като други сынъ, и кого-то ты трѣбаше да глѣдашь като други братъ. Дошълъ съмъ тукъ съ благоговѣйный-тъ тоя отецъ за да помолимъ Бога да тя укрѣпи, да претърпишь наказаніе-то си съ мъжество и христіанско тръпніе. —

Това като изрекълъ, призвавъ священникъ-тъ да му почето послѣдованіе-то на умирающи-ти, и да помолитъ Бога за упрощеніе грѣхове-тъ на виновный-тъ. Отъ своя страна цѣкъ и младый-тъ помолися съ тѣхъ заедно, и като си управилъ умъ-тъ къкъ Нѣбе-то отдѣлилъ ся още отъ тогава отъ свѣтовны-ты и земны добрини.

На съмнуваніе единъ шумъ изявилъ пристигнуваніе-то на полиціѣ-тъ и слѣдъ малко ся похлопади врата-та отъ джелатинъ-тъ Управитель-тъ самъ отворилъ, и му помогналъ да извади веригы-ты отъ сына му, а джелатинъ-тъ мѣтналъ вече примка-та около вратъ-тъ на усъденный-тъ; слѣдъ това баща-та го турналъ между себѣ и священникъ-тъ, и вси-ти изъ едно слѣзли по малкѣ-тъ стълбицѣ, като младый-тъ ся крѣпялъ отъ рѣще-тъ и на двама-та. —

Едвамъ стигнувхъ до врата-та тъмничны, и ето бѣдный баща намира ся срѣщу ново нападеніе, което истина предвиждалъ. Клетата майка на младый-тъ като напрасно плака, моли и употреби, съ

една дума, всеки способъ, за да преклони непреклонный-тъ баща, привзета най послѣ отъ най горѣщи чувства на родителскъ любовь, събрала съ себѣ вси-ти си родници и ги преклонила силомъ да срѣшостоятъ, и да неоставатъ да ся изпълни Валтерово-то осъждане. Слезли прочее въоружени до тъмница-та, и понеже много още граждани ся съединили съ тяхъ, поискали велегласно милость, прошка за осъдениый-тъ. Всеки други освенъ мѣстный управитель на Галве щеше да ся покори на угрожающій-тъ оня народъ; нѣ той непоколебимъ, помолилъ народъ-тъ да ся покори на законъ-тъ. За отговоръ на тѣя вмѣсто покореніе, народъ-тъ сказыль бѣсилницъ-тъ и сграбчалъ джелатинъ-тъ.

Като видялъ че на онова място невъзможно е да изпълни наказание-то, управитель-тъ укротилъ за послѣднѣя пѣть отеческы-ты си чувства, и рѣшилъ самъ да изпълни наказание-то. И тѣй тласнова сына си въ тъмница-та заключя добръ врата-та, и като ся въскачилъ изъ завъртѣна-та стълбница, дошолъ при прозорець-тъ равнянъ съ страхъ-тъ, и лежащъ къмъ пѣть-тъ дѣто ся было събрало безчетно-то множество чевѣци. Отъ тамъ кога-то вси-ти чыкали да чуютъ свѣта отъ управитель-тъ за да мируватъ, внезапно глѣдѣтъ друго нѣщо, което направилъ такъвъ потрясъ мѣжду зрителы-ти, щото невъзможно е да ся опиши. Виждѣтъ че връзва вѣже за едик тамъ брынка, хвърля единъ-тъ край извънъ прозорець-тъ, а съ другый-тъ край обвиня вратъ-тъ на сына си. Языкъ-тъ на секиго пресъхналъ, никой недышалъ; смъртно мълчаніе царувало на пѣть-тъ..... баща-та цълуналъ най послѣ сына си, и съ свѣрхестественно мѣжество тласналъ го изъ вѣнъ прозорець-тъ Младый-тъ ся обѣсилъ. —

Неустрашимый-тъ управитель сякалъ че множество-то неще да го трѣни вече живъ, нѣ то зачудено за преголѣма-та му преданность на законъ-тъ. по причина на която извършилъ такова безпрестрастно дѣло какво-то шгдѣ несрѣщаме въ Исторіѣж-тъ, —

оттегляло ся съ мироу. — Млада-та Агни Серида, която станала невинна причина на ужаснѣ-тъ тайн и жалостнѣ сцени, умряла отъ скръби слѣдъ нѣколко врѣме; А управитель-тъ си далъ оставкѣ-тъ сжщій-тъ онзи день кога-то умрялъ сынъ му, затворилъ ся въ къща-тъ си и ся отдалечилъ отъ всяко вѣжкано сношеніе прѣзъ сичкій-тъ си животъ. Къща-та му стои още въ Галве, на пѣтъ-тъ Lombard Street и ся познава подъ име Dead man's Lane, ср. *пѣтъ на умрълий-тъ чевикъ*. Отгоръ надъ срьдний прозорець издѣлани на черъ мраморъ лежатъ, главѣ мрътвешка и двѣ сплетени космы.

Това рѣшеніе ся изпълнило на 2 Ноэмврія 1493. Исповѣдуваме, чи колко-то досточудно ся показува повинуваніе-то на законъ-тъ на управитель-тъ Галвейски, толкова новече срьщу-стои на отечески-ты чувства постоянствуваніе-то му да умрътви сына си. Отъ наша страна щакме да предпочетемъ примѣръ-тъ на Залевка законодатель-тъ Докрійски, който былъ заповѣдалъ „да ся усльни онзи който ся хвана да е престѣпилъ, то трѣбаше да ся покори на бащиній си законъ, и баца му за да неразвали законъ-тъ, нѣ за да неусльни съвсѣмъ и сына си, далъ да извадѣтъ едно-то негово око и едно-то на младый-тъ. Възможно е още да кажемъ за това рѣшенію на управитель-тъ Галвейски и Латинска-та пословица.

Summum jus, summa injuria

Преведе С. Бр.

За народны тѣ пѣсни у Южны тѣ Славене.

споредъ

Юрій Венелина.

(Виж. г. III, часть II, кн. 13, стр. 148.)

„Изобщо на Гръцки тѣ народны пѣсни обърнали вниманіе тогасъ само, когато въ Атина са посвили литераторы, любители на поезіа та. То было около 560 год. до Р. Хр. и са случило во време то на Пизистрата, Солонова-тѣ родинна. Тогасъ гръцкія-тѣ езыхъ былъ обработенъ вече съ грамматики и словесность та цвѣтѣла. Народны тѣ героически пѣсни представляли отлично и мапъе за поеты тѣ. Атинейцы тѣ и Іонійцы тѣ имали свои матрозы, които обичали да въспѣвають преданія та за Корсарски предприятия. Тѣзи пѣсни были събраны по предложеніе Пизистратово, който и самъ-си обичалъ словесность та: и тѣй отъ разпородны подлинны и измысляны събытія скърпило са едно цѣло. А понеже пѣснопѣянье необича тираніин на искусство-то, и си допуца волность откъмъ ударенія та и количество то на стъпки тѣ, то литераторы тѣ зели отгорѣ си трудъ да уравниатъ и угладятъ сички тѣ тѣзи отдѣльны пѣсни. Второй тѣхенъ трудъ былъ да слѣжатъ тѣзи пѣсни въ едно цѣло, неразкъснато; и, като сѣ набрали много новы (измысляны) събытія, докарали ги въ хронологическа послѣдователность — оттуй обсада та на Троя са распрострѣла 10 години. Тѣй станала Илиада та, която до онуй време и названіе немала; тѣй станала и Одиссея та. Проницателна та критика можеше да са занимай съ издырванія въ тѣзи двѣ поемы, тѣзи мѣста, въ които сливанье то е доста осѣтливо: тогасъ двѣ тѣ поемы щѣхъ да са

разкъсать изново на съставни тѣ свои начала — народны пѣсни, изъ които сѣ слѣпцы, скърпцы.

„ А за минималнѣ имѣ авторъ, Гомера, можемъ ре почти сжщо то, какво то и за онѣзи лица, отъ които Караджичъ получава и които сѣ были просты, *селане хора*, и *слѣпцы* — свирци или пѣснопоицы. Сетиѣ, подиръ съставянье то на двѣ тѣ епопеи *Илиада та* и *Одиссея та* отъ народны тѣ Гръцки пѣсни, обыкновенно излязло питање за тѣхныя-тѣ авторъ: пѣ и самы тѣ *събиратели* и *съставители* не го знааля; току туй знааля, че тѣзи пѣсни са пѣяли въ народа-тѣ повече то отъ слѣпцы. Твърдѣ е естествено, че слѣпецъ, лишень отъ органа-тѣ на развлеченіе то (гледанье то), изостря свое то душевно глѣданье — память та, — и че наймного е способенъ да запомниѣ наизустъ народны пѣсни. Литераторы тѣ, и даже народа-тѣ, дали правда на туй обстоятелство за тѣзи двѣ поемы: *Илиада та е слѣпешка ппсия*, тѣ мысляли просто; и Гомеръ (*Ὅμηρος*) именно значи *слѣпъ*, *чужденецъ*. Отколыши тѣ постоянно тѣй думали: *Ἰλιάδος Ὀμήρου ῥαψῳδία 24-ης*, или: *24 слѣпешки пѣсни за Илионъ* (Троя) (а). Впрочемъ, тѣзи двѣ безсмъртны епопеи сѣ произведени отъ генія-тѣ на цѣль народъ, а не отъ измыслень единъ авторъ, който никога не е былъ. — Въ заглавіе то на поемы

(а) Споредъ Лекціи тѣ на К. Зеленецкаго „ О главнѣйшихъ Епопахъ въ Исторіи поезіи“, пѣвцы тѣ, що пѣяли тѣзи пѣсни, наричали са *Рапсоды* и *Гомериды*. Първо то отъ тѣзи названія произхожда отъ гръцкій гл. *ῥάπτειν* = шити, шійъ; слѣдов., по само то названіе, види са, че рапсоды тѣ собирали и съединявали, както че *сшивали*, народны пѣсни. А дума та *Гомериды*, споредъ тълкованье то на *Дюга-Монбеля*, въ негова та *Histoire de poésies homériques*, произхожда отъ *Ὅμηρος* и *ῥεῖν*, което значи: *видѣть пѣти* — наедно да пѣямы (Виж. тамъ Лекція IV. стр. 24.).

тъ е означено доста простително име то на *слъпецъ-тъ* въ единств. число. Но изразеніе то *Иліада*, *внскя слъпецка* тука означава собств. множествено число, и то въ неопредѣленъ смислътъ.“

Подиръ тѣзи си размисления Венелинъ заключава, че по този способъ и отъ българо-сръбски тѣ юнашки пѣсни за Марка К-впча (Вуканшиновича) може да се състави една Славенска Одиссея. Но за него много трѣба да чакамы, а именно до тогисъ, до като се обработи езика-тъ и теорія та на Словесность та у Южни тѣ Славене.

Съгласно съ Венелина за този предметъ съ писали мнозина отъ Европейски-тъ и наши много учени предъ него и подиръ него; въ число то на първы тѣ е и Германецъ-тъ *А. А. Шлегелъ*. Той още по 1806 год. писалъ свое то „Введеніе въ Всеобща та Историѣ“ (което нѣмамы преведено отъ Атанасіа Чолакова, 1851 г.), дѣто ако и твърдѣ какъсо, но въ този пакъ духъ говори за горь-речени тѣ двѣ гръцки поеми, както и Венелинъ; а Чолаковъ, въ превода-тъ си, види се да притурилъ още, като напояня тамъ за наши тѣ Разложски просяци. Тѣй въ §. 44 на реченно то III-во съчиненіе, нѣй четемъ тѣзи редовце, съ които и довършваме за сега наше то начертаніе по Венелину.

„ Отъ тогавашни тѣ (древни) Грецы останали и до днесъ една знаменита книга (*), която се нарича Омброза — *Иліада* и *Одиссея*; она е 500 год. по скорошна съ Моисеовы тѣ книги. Тѣя книги описватъ происшествія та, които ставали въ 1200 год. пр. Р. Хр. во време то на Троиска та война, а книги тѣ едва се посвили въ 950 г. пр. Р. Хр.; слѣдов. 250 год. содержаніе то на тѣя книги до онова време, докль да се напишатъ отъ трудолюбивы

(*) Не една, но двѣ книги: *Иліада* и *Одиссея*, които подъ име Омброзо останали.

Грецы, намирало ся въ народны тѣ пѣсни, или въ уста та на пѣвцы тѣ — просяцы, така сушо както на днешный день что ся намира Крали-марковска Иліада само въ народны тѣ пѣсни, или въ уста та на пѣвцы тѣ, каквыто сѣ наши тѣ Разложски просяцы. Грецы тѣ баснословятъ, че ужь былъ нѣкой-си Омиръ, който написалъ Иліада и одиссея отъ своя глава; но това е толкова вѣроятно, колкото, ако быше нѣкой или, подобръ, *нѣкои* собрали отъ Разложскы тѣ просяцы Кралимарковски тѣ, Мусакеседжіевы тѣ и незнамъ кои си пѣсни, пакъ да быше рекль единъ: азъ отъ свой умъ ги съчинихъ. Какъ-п-да-е, обаче камо да има таковъ нѣкой благодѣтель Болгаринъ? който да собере въ една книга тая Болгарска Иліада, и да принесе неопѣнена полза за Болгарска та Исторія.“ — —

1860 год. въ Желъзникъ.

Т. Н. Шишковъ.

ОТГОВОРЪ

НА СЛОВО ТО НА ГОСПОДИНА С. КАРАѲЕОДОРИ.

(Продълженіе отъ бр. 12 стр. 107.)

Сърдечно благодаримъ господство му за това праведно различіе, относително до опѣзи, които ся оттеглиха. Отъ него ся показватъ, като невинни за прѣгрѣшеніе-то на неподписваніе-то, садѣ *братіа-та* на Гърци-тъ, *Българе-тъ*, понеже отреченіе-то на подписъ-тъ имъ има за причини *незнание-то*, а не свѣкористіе, или нѣкое лукавство. Може по ради тѣхъ тѣхнѣ невинность, мъдрій-тъ съчинитель на слово-то, като остави настърнѣ съ нѣкое прѣзрѣніе и отвращеніе причини-тъ на първи-тъ двѣ партіи, намѣрилъ благо-словно и праведно да изложи нашироко причини-тъ на Българе-тъ, старающа да ги опровергне и да убѣди нѣкакъ Българе-тъ да влѣзѣтъ въ мандрѣ-тъ, отъ коѣто тѣи безразсѣдно, спорѣдъ неговѣ-тъ мисль, ся отдалечавѣтъ.

Като оставяни на първи-тъ двѣ партіи да ся забравѣтъ тѣ самички, нѣи си ограничавами думѣ-тъ садѣ въ онуй, що је рече-но за Българе-тъ, понеже и садѣ Български-тъ праведни интереси ся натоварихми да прѣдставями.

Почтенній-тъ съчинитель на слово-то исчислява оплакванія-та и исканія-та, които азъ подложихъ на събраніе-то, отъ стѣрнѣ-тъ на всички-тъ си іединородци Българе и собственно отъ стѣрнѣ-тъ на съотечественници-тъ си Търновци, или писмено или изустно п, които като ся не зеха въ вниманіе отъ събраніе-то, азъ отрекохъ да турѣмъ подписъ-тъ си на рѣшенія-та му. Тѣзи оплакванія и исканія сѣ слѣдующи-тъ:

а) Чи на събрание-то ся повинаха прѣдставители отъ Гръци-тъ и Българе-тъ не по съответствие съ количество-то на жители-тъ.

б) Чи за голѣма повреда на Българе-тъ съ ся унищожили два-та имъ независими прѣстола, сирѣчь Патріаршество-то на вси-чкъ Българійъ въ Търново и Архіепископство-то на първа Юстиніана и на вси-чкъ Българійъ въ Охридъ, зарадъ ползъ садъ на гръцкій-тъ клиръ.

в) Чи Велика-та църква, коѣ-то је присвоила тѣзи прѣстоли, счита българскій-тъ клиръ за по долеъ, тогава като той трѣбва да је равностепененъ съ гръцкій-тъ, и чи блг. клиръ ся онеправдува като не го удостоивать съ архіерейскъ степенъ; оне-правдуваются и български-тъ епархїи, като ся лишавать отъ іедно-племенни и іедноязычни архіерен.

г) Чи архіерентъ, които ся непровождать въ български-тъ епархїи, освѣнъ безчетни-тъ други злоупотрѣбленїя, систематически имъ налагають гръцкій-тъ іазикъ по църкви-тъ и училища-та, като, пѣдѣтъ матерный-тъ имъ славено-българскій іазикъ.

д) Чи за коренно и каноническо неправленіе на всичко това като прѣдстои сега рѣчь за да ся намери ко' съотговорный-тъ способъ за избраніе-то и поставленіе-то на архіерен-тъ, трѣбва да ся завърисемъ къмъ древній-тъ църковенъ редъ и да ся узакони — да ся избиряють митрополи-тъ и епископи-тъ отъ епархїи-тъ си, и да ся рѣкополагають епископи-тъ отъ Митрополити-тъ, а митро-полити-тъ отъ Патріархъ-тъ.

е) Чи, за да ся приеме общій-тъ, както го наричяють, дългъ, трѣбва прѣдварително да му ся направи строго и подробно издирване, и ако ся докаже чи този дългъ је станѣлъ произвошно или по нужда, за ползъ на вси-чки-тъ православни христїане, да ся исплати отъ тѣхъ, ако ли ся не докаже, то да ся сложи врѣхъ опѣзи, които самоволно съ го направили, като съ злоупотрѣблява-ли съ самозванно-то си прѣдставителство и съ прѣдполагаема-тъ

добъренпостъ на певниинъ-тъ народъ, или връхъ прѣмници-тъ имъ.

Да испитами тѣзи шестъ точки всекъ отдѣлно.

А'

Господинъ С. Караѳеодори, допуца безъ всекаквж прѣприикъ справедливостъ-тъ на първо-то оплакваніе отъ стѣрижъ-тъ на Бѣ-гаре-тъ; помислилъ обаче, чи го побѣдоносно огблѣсва, като дава да си разбере, чи въ туй не е виновна Велика-та църква, но » само-то ни честно Правителство, коего, въ мѣдростъ-тъ си, распоредило избраніе-то на външни-тъ прѣдставители *спорѣдъ гражданско-то раздѣленіе на сандѣсаци*, а за Цариградеки-тъ понекало двадесетъ лица, които *да живѣютъ въ градъ-то и да знайтъ добръ дѣла-та*, и отъ тѣхъ избрало само десять. “

Далечъ је отъ насъ да критикувани сжжденія-та и дѣла-та на Честно-то ни Правителство; напротивъ казвами, чи, какви-то и да сж тѣ, Българе тѣ и въ минани-тъ времена и сега сж първи да ги почитатъ; но отъ другъ странъ утвърждавами, чи относительно до този прѣдмѣтъ правителство-то съвсѣмъ тжй не распореди, както направи велика-та църква, и ето доказателство-го.

Честно-то ни Правителство заповѣда , чрезъ іедно писменно начѣртаніе на наставленія-та за тѣзи дѣла, проведено въ Патріаршиѣ-тъ, колко-то за Цариградъ “ да ся назначатъ за избраніе десять отъ първенци-тъ на *народъ-то*, и десять отъ еснафи-тъ, отъ кои-то послѣ да ся избѣрѣтъ по петъ отъ тѣзъ и отъ онѣзъ, а колко-то за области-тъ, първенци-тъ Гърци на сѣкж казахъ отъ еіаіетн-тъ, означени въ тефтери-тъ направени за грѣцкій-тъ народъ, като избирѣтъ іедного отъ тѣхъ сп подданій на държавж-тъ, непороченъ, *свѣдуицъ въ дѣла-та на мѣсто-то, владѣлецъ и баремъ десятигодишанъ житель въ онѣзи странж*, да го проваждѣтъ въ столниѣ-тъ градъ на еіаіетъ-тъ, гдѣто тѣ да избѣрѣтъ съ онѣгози, който и тамъ ще ся избере съ исти-тъ качества, іедного отъ тѣхъ си, кой-то да ся проважда въ

Цариградъ съ жалбата, като прѣдставителъ на сѣлетъ-тъ “ (*)

Прѣди да отидемъ понатакъ, прилично је да забѣлжимъ, чи Правителство-то, като хортува или за Цариградъ, или за областитъ, и упоманува *Гърци*, *Гръцкій* народъ, разбира безсѣмѣние всѣко плѣмя, което исповѣдва православнѣ-тъ вѣрѣ на Гърци-тѣ, понеже Оттоманско-то Правителство, като је теократическо, раздѣля и народитѣ, които сѣ подъ него, по вѣрѣ-тѣ имъ, и казва: *Рум-милети*, *Ермен-милети*, *Католик-милети* и проч. , ако и да ся отнасятъ оиѣзи, които държатъ една вѣра съ Гърци-тѣ къмъ различни племена, а тѣзи, които исповѣдѣтъ арменскѣ и католическѣ вѣрѣ, къмъ едно и сѣщо-то арменско плѣмя.

Това като је несъмнено тѣй, Велика-та църква понеже знай, чи въ Цариградъ живѣятъ не само Гърци, но и други, и най паче Българе около четирсѣтъ тисѣщи, зацо да не је промислила, когато је имала да съзве въ Патріаршиѣ-тѣ избирателно събраніе, като обща майка и прѣдстателница на всички-тѣ, и да не је повикала въ речено-то събраніе и отъ други племена, и найпаче отъ Българе-тѣ, отъ Еснафли-тѣ, по позика садѣ Гърци ? и зацо, като ся свика събраніе-то, какво-то и да је то веки, да не је припомнила, чи и Българе-тѣ съставляватъ єдинѣ часть отъ жителитѣ, и чи и тѣ понеже, като особенно племя, могатъ да имѣтъ и особенни нѣкои интереси, трѣбватъ да земѣтъ участіе въ прѣдставителство-то на Цариградъ, и поради това зацо да не је заповѣдала и отъ тѣхъ да ся избере съотговорно число прѣдставители ? Въ това Правителство-то ли ѣ въспрепятствува ней, или своскористіето ѣ и своскористно-то ѣ пристрастіе къмъ Гърци-тѣ ? Ако ѣ је въспрепятствувало Правителство-то да покаже, кога какъ и съ койѣ заповѣдъ, и нѣще замлѣкнемъ, ако ли какъ је проишло това отъ своскористіе, тогава гдѣ остава увѣрпіе-то на Г. Ст. Каратеодори, кое-то той дава, като сѣка чи је туренъ на єдинѣ триножникъ да исказва пе-

*) Глава 3 и 4 на программѣ-тѣ.

погрѣшени истини, гдѣ остава, нитами, това увѣреніе, чи „Майката наша, св. църква *не прави никакво различіе на народност-тъ*“? Види ся прочее, чи тази майка је истинска майка на Гърци-тъ и за тѣхъ ся грижи и промишлява, а пакъ је мащія за Българе-тъ и поради това тя има грижъ за тѣхъ само, кога прѣдстои да ся воспользува иѣщо, какво-то напр. кога ще ѝ ся плаща дългъ-тъ или друго такова.

Да дойдемъ сега и на области-тъ.

Честно-то ни Правительство написа високи заповѣди до управители-тъ, натовари и Патріаршиѣ-тъ да ише и тя до Архіерей-тъ, за да ся избере, съгласно съ горѣозначени-тъ правила, и да ся испроводи по единъ человекъ съ мазбатъ отъ всѣкій еялетъ и юще отъ всѣкій по главенъ санджакъ (защото послѣ и това Правительство-то дозволи, както ся увѣривама отъ испробованіе-то на прѣдставители-тъ отъ филибелійскій-тъ и търновскій-тъ санджаци, отъ сами-тъ думи на Г. С. Караеодори). Но какво ся случи? За други-тъ мѣста нека кажътъ други-тъ. Въ онѣзи, гдѣто живѣятъ Българе садѣ или и Българе и Гърци (защото за тѣхъ ни је само рѣчь-та), пристрастіе-то на грѣцкій-тъ елементъ и своекористіето и интриги-тъ на грѣцко-то високо духовенство направиха въ једни мѣста да ся избережъ (кой знай какъ) и да ся испроводжъ само гърци, а въ други да ся опредѣлжъ пакъ гърци, и при това Цариградски жители отъ много врѣмя вопрѣки правителствениж-тъ заповѣдъ, коя-то формално изрича, чи прѣдставители-тъ трѣбва да ся избиржъ отъ мѣстни-тъ владѣлци и наймако десятигодишни жители на онова мѣсто; въ трети най послѣ пакъ никой да ся не избере и да ся не испроводи. Съ този начинъ отъ тѣлкова еялети и санджаци, населяеми, както ся рече отъ Българе, ся испроводиха само четире прѣдставители, сиречь отъ Филибе, отъ Търново, отъ Видинъ и Софіѣ, и то пакъ не какво-то иска царска-та заповѣдъ, нито пакъ тутакси и въ начало-то на събраніе-то. И отъ тѣхъ

щомъ ся не чу прѣдложеніе-то за избраніе-то на Архіереи-тъ, Филибинскій-тъ направи протестъ и ся отлъчи; видинскій-тъ и той, като си видѣ неспособностъ-тъ, даде си оставкѣ-тъ и си отиде; Сѳійскій-тъ едвамъ стигиѣ надира, неспособенъ и той. Но какъ стана това? Ето какъ. Гдѣто живѣять Българе и Гърци разлѣсно, не іе было мажно на послѣдни-тъ, кѣто ги іе поддържѣль грѣцкій-тъ Архіерей, който трѣбвало дѣ подпише мазбатѣ-тъ на избраніе-то, да надвѣять на другѣ-тъ партіи. А гдѣто живѣять само Българе, грѣцкій-тъ Архіерей, като има найголемо вліаніе, на іедин мѣста успеѣ да ся избере прѣдставитель оузи, когото той іе считалъ безвреденъ, макаръ и да іе най неспособенъ, а въ други пѣкъ, като не іе можѣль да извърши това, отрекъль си подписъ-тъ на мазбатѣ-тъ, съставенъ за избрании-тъ отъ жители-тъ, или пакъ убѣдилъ (кандардесалъ) прѣсти-тъ жители, чи неспроваждане-то на іединъ прѣдставитель ще бѣде само причина на много нещивенія, безъ да принесе нѣкоіѣ ползѣ на мѣсто-то.

И тѣи други-тъ Български епархи, като станѣха лишени отъ священно-то това право — отъ само себе си сирѣчь да си избераѣтъ прѣдставитель, косто іемъ даде Честно-то ни Правителство, приложиха мълчаливо и тѣзи жалбѣ до други-тъ; двѣ само епархи сполучихѣ да избераѣтъ и да неспроводѣтъ прѣдставителни *владѣльци, жители на мѣсто-то и добръ свѣдуци въ дѣла-та му*, спорѣдъ каквото и Правителство-то заповѣда.

Като ся тѣи противозакесно извършиха тѣзи нѣща, *обща-та Майка* на православни-тъ, *велика-та църква* направили, или показали, чи іе некала да направи нѣщо, за да ся несправи това несправдуваніе и да ся несплнѣють точно заповѣди-тъ на честно-то Правителство? Нищо. Прочее нѣма тя грижѣ за Българе-тъ, равнодушна іе кѣмъ тѣхъ и ги прѣзира; прочее праведни сѣ жалбитѣ на Българе-тъ срѣщу неіѣ; прочее праведно ся и нѣи отрекохми да подпишемѣ рѣшенія-та на такова іедноостърнесто и пристрастно събраніе.

А чи и еамо-то събрание ся отнесе приетрастно, безъ да ся поставай нито най малко за изгоди-тъ на *братіа-та Българе* и за иецъряване-то на страдания-та имъ, но напротивъ ги прѣнебрегнѣ и прѣзрѣ, това може да ся докаже съ іедно само събытіе. Тогава като това събрание, спорѣдъ първоначално-то си гласоподаване, внасѣше въ дѣланія-та си всѣко разсѣжденіе, всѣко приближаваніе на всѣкій свой членъ, кога Българе-тъ му подложиха мало-важнѣ-тъ и законнѣ-тъ си бѣлѣжнѣ за избраніе-то на архіерен-тъ, то съ прѣдсѣдатель-тъ си — Патріархъ-тъ не само не намѣри благословно да ѣж вмѣсти по нито и да упомене за неѣж, за кое-то ся изразиха повторително не малки жалби отъ прѣзрѣнни-тъ прѣдставители, и трѣбваше събрание-то да си свѣрши дѣлнія-та, да изиска настоятелно подписъ-тъ на прѣдставители-тъ, и тѣ, като го отрѣкоха, да си изразѣтъ пакъ оплакванія-та, та чи тогава садѣ да рѣши то да вмѣсти просто бѣлѣжнѣ-тъ имъ.

Ето какъ ся обяснѣтъ Гърци-тъ съ братіа-та си Българе-тъ ! Ето какъ грѣцкій-тъ клиръ или подобрѣ грѣцки-тъ архіерен ся грижѣтъ за изгодитѣ, на българско-то стадо ! Ето какъ *обща-та на православни-тъ майка* велика-та църква промишлява и ся заботи безъ различіе на народностъ за духовни-тъ си чеда, Българе-тъ ! Подиръ това нужда ли іе да кажемъ, чи ся махнѣ доврѣенностъ-та на Българе-тъ кѣмто тѣхъ ?

Почтенній-тъ съчинитель на слово-то, за да отблѣсне, като неіраведно и неоснователно, второ-то оплакваніе на Българе-тъ за уничтоженіе-то на независими-тъ имъ прѣстоли, не намѣрилъ благо-прилично да го издирѣ, но помислилъ чи іе доста само да изрече каго отъ трикожнѣкъ, чи „ вселенска-та църква, вселенски-тъ събори *познавѣтъ само петъ Патріарси като петъ чувствза*, а други-тъ именуемѣ католически и независимѣ, почетно за нѣкоіж причинѣ наречени патріарси спорѣдъ владѣческо-то раздѣленіе въ срѣдни-тъ вѣкове на области-тъ на римскѣ-тъ държавѣ, *непознава*

свѣршекно, и тѣ прѣди много врѣмя веки ся унищожиха, като не докарваха никаквѣ ползѣ но правѣха садѣ смущеніе и ослабленіе на църквѣ-тѣ и на държавѣ-тѣ, въ коѣ-то живѣѣтъ.“

Ако стигаше и въ този просвѣщенъ вѣкъ древне-то „ той рече “ , всѣкій безъ съмнѣніе щѣше да повѣрва тѣзи думи на твърдѣ ученій-тѣ съчинителъ, и Българе тѣ щѣха да бждѣтъ осѣдени окончателно, като хора безъ правдѣ, и іеще нечестиви въ оплакваніе-то си. Но не іе тѣй въ сегашно-то врѣя и въ свѣтли-тѣ дене на человѣколюбивій-тѣ ни Царь. Работа-та ся раздирва и ся доказва, чи не іе тя тѣй, какво-то ѣ прѣдстави прѣвѣсходитѣй-шія-тѣ мѣжъ. Тогава какво да ся прѣдположи за него ? Чи не знай исторіѣ-та ? Щѣхми, мислѣмъ, да го наранимъ, ако и помислѣхми само това. Чи не іе чистосърдеченъ ? Това іе по лошаво. Ній по добрѣ ще мислимъ и ще вѣрвами, чи господство му, като Гръкъ, помислимъ, чи има народнѣ обязаниостъ да отхвѣрли неиспитано оплакваніе-то на Българе-тѣ, за да оправдай иѣкакѣи присвоеніе-то, направено отъ грѣцкѣ-тѣ вселенскѣ църквѣ. Но съ този начинъ господствому безъ да иска, впадижмъ въ исто-то прирастіе на събратіа-тѣ си Гърци.

За да докажемъ думѣ-тѣ си, ній иѣма да ся обрѣщамъ, както господствому къмъ Россіѣ или къмъ други чужди държави, ако и нищо да не доказва противъ Българскій-тѣ въпросъ приведеній-тѣ примѣръ на Петра великій; защото ако Петръ великій іе унищожилъ имя-то *патріархъ* въ държавѣ-тѣ си поради сатанинскѣ-тѣ гордостъ на русскій-тѣ Патріархъ, не іе подчинилъ и независимій-тѣ русскій прѣстолъ на вселенскій-тѣ, но юще повече го іе усилмъ, като го іе оградилъ съ достолюбенъ священнъ сиподъ, кой-то стои будно както за увардваніе-то на духовно-народнѣ-тѣ независимостъ на прѣстолъ-тѣ, тѣй и за искорененіе-то на всѣко злоупотребленіе въ клиръ-тѣ. А да ся стобщава той, по случай на иѣкои голѣми вѣроисповѣдни въпроси, съ вселенскій-тѣ Цариградскій прѣ-

столя, или подобръ съ всички-тъ вѣсточни патріарси, това је найестественно и найсѣгласно дѣло съ каноническій-тъ редъ, спорѣдъ както то ся је правило и ся прави и отъ всички-тъ патріаршески и независни прѣстоли, безъ да имъ докарва нѣкое подчиненіе подъ вселенскій-тъ или другій нѣкой прѣстоля.

Прочее доказателство-то си ній ще търсимъ въ самъ-тъ вселенскъ църквъ, въ сами-тъ вселенски събори, въ самъ-тъ найпослѣ църковнъ исторіѣ.

И първо и първо, не је истина, чи „вселенска-та църква познава само петъ патріарси или, по добръ да ся рече, петъ независни прѣстола (защо-то за тѣхъ ни је памъ рѣчь), като петъ чувства“. Всички-тъ чувства нищо не сж откъмъ тѣзи прѣстоли.

Реченна-та църква је познавала и юще познава независимій-тъ архіепископскій прѣстоля въ Кипръ, и третій-тъ вселенскій съборъ, съзванъ въ 431 год., је осъдилъ іерусалимскій-тъ патріархъ, чи је прострѣлъ присвоителнъ рѣкж врѣхъ епархіѣ-тъ на реченній-тъ прѣстоля и изискувалъ той да рѣкополага въ неѣ. Съврѣменно же съ осъждение-то му този съборъ издалъ и слѣдующе-то вѣистинну священо и свято законоположеніе: „сжщо-то да ся варди и въ други-тъ области и по всички-тъ епархіѣ, тжѣ що то никой изъ боголюбезнѣйши-тъ епископи да не простира власть врѣхъ другж епархіѣ. кол-то отпрѣди и понапрѣдъ не је была подъ рѣкж-тъ му или подъ рѣкж-тъ на прѣдшественници-тъ му, но ако нѣкой је прострѣлъ и насилственно си је подчинилъ нѣкойж епархіѣ, да ѣ варне, да ся не прѣстъпѣтъ отечески-тъ правила, да не ся вмѣкнува подъ видъ на священнодѣйствіе, надменность-та на мірскж власть, за да не загубимъ малко по малко, незабѣлжко, онѣзи свободж, коѣ-то ни је даровалъ съ крѣвь-тъ си Господъ нашъ Исусъ Христосъ, освободитель-тъ на всички-тъ человекѣ.

(Слѣдва)

КИРИЛЪ И МЕТОДІЙ, СЛАВЯНСКИ
ПРОСВѢТИТЕЛИ; ПОДВИЗИ-ТЪ НА ЖИВОТЪ-ТЪ ИМЪ.

(Продълженіе отъ брой 12 стр. 120.)

Панонскій-тъ жизнеописатель на св. Кирилла, като описе прѣ-
нїя-та на св. Кирилла въ Хазарїя съ Мусулмани-тъ и Иудей-тъ,
заключава извѣстіе-то си тъй: „ а иже хочетъ съвершенныхъ бе-
сѣдъ сихъ святыхъ искати, въ книгахъ его (Константина) обряще-
те я, еже предложн учитель нашъ архіепископъ Меѳодій, братъ
Константина философа, раздѣли е на осемъ словесъ. “ Въ предш-
ни-тъ врѣмена у насъ (у Русси-тъ) между душеполезни-тъ отече-
ски съчиненїя турѣли книгъ-тъ: Кирилъ Словенскій „ (33). По
ній векѣ не можемъ да намѣримъ памятникъ за Кирилово-то иску-
ство въ прѣписани-тъ му съ врагове-тъ на върхъ-тъ.

Най важенъ подвигъ на славенски-тъ просвѣтителн былъ под-
вигъ-тъ имъ при прѣвожданіе-то на священни-тъ книги отъ грѣцки
на славенски, този подвигъ, който имъ породилъ толкова скърби и ги
приближилъ до ликъ-тъ на апостоли-тъ. Св. Кирилъ, заедно съ Методія,
спорѣдъ свидѣтелство-то на Іоанна Екзарха българскаго, прѣвождадъ
изборъ отъ Евангеліе-то и отъ Апостоль-тъ. Това ще каже, чи Славен-
ски-тъ просвѣтителн прѣди всичко прѣвели изборъ отъ Евангеліе-
то и отъ Апостоль-тъ за дневни-тъ чтенїя. Таквози іе най дре-
не-то Остромирово Евангеліе, таквизи сж и древни-тъ списки на
чтенїя-та отъ дѣянїя-та и посланїя-та апостолски. Този трудъ от-
даждъ на Кирилла и Методія и други-тъ памятници на древность-

33) Извѣстіе за апокрифическа-тъ книги у Калайдовича стр. 109 209

тъ (34). Панионско-то жизнеописание хортува за св. Методія: псал-
тырь бо бѣ токмо и Евангеліе съ Апостоломъ и избраними служ-
бани церковными съ философомъ преложимъ переѣе “. Спорѣлъ
пани. жизнеописание на Кирилла, Кирилъ іеце въ пребываніе-то си
у Морави-тѣ „ научи я утрени и годинамъ обѣдней и вечериъ и
павечерницѣ и тайный службѣ “ (35). Песторъ, като повтара извѣ-
стіе-то на Методіевъ-тѣ биографъ, на мѣсто дули-тѣ: „ избрании
службѣ “, тури: „(прѣведе) октой и прочія книги “. Италианска-та
легенда дума: „ съ ревность начинанъ тѣ да изврѣшаватъ туй, за
което были дошли, начинанъ да учатъ дѣца-та, да устрояватъ цър-
ковни-тѣ службѣ Четыре години и половинъ стоѣли тѣ въ
Моравіѣ и утвърдили тамшии-тѣ народъ въ православіѣ-тѣ вѣрѣ
и оставили *всички-тѣ писанія*, които съ ся показали *потрѣбни за
богослужение-то* “. Пана Иванъ писалъ до Сватополка: „ нищо не
бѣрка што на здравѣ-тѣ вѣрѣ, ни то на здраво-то учение да *ел
пый литургія* на Славенскій языкъ и да съ чите св. Евангеліе, или
Божественни-тѣ чтения отъ новій-тѣ и ветхій-тѣ завѣтъ. “ Съ това
съ *свѣдѣсти* и други-тѣ древни извѣстія (36). Освѣлъ туй по

34) Прѣдсловіе-то на 1 Екзарха въ кнѣгж-тѣ: *Небеси у Калайдѣв*.
стр. 129 Италианска-та Легенда (за Кирилла) дума за Кирилловъ-тѣ прѣводъ
на Евангеліе-то; ещо-то и Диоклесеъ-тѣ.

35) Пани. жизнеописатель Кирилловъ дума юще, чи когато святи-тѣ
братіа дошли въ Римъ, то пріемъпапежъ *книгы словенскыя*, освяти и поло-
жи въ църковъ Святия Маріи пѣша съ ними (съ кнѣгами) литургію . .
„ Потомъ пѣша литургію въ църкви св. Петра Словенскимъ языкомъ. “ Спо-
рѣлъ думи-тѣ на Методіевъ-тѣ жизнеописатель, папата „ положилъ св. Еван-
геліе (Славенско) на олтари св. Апост. Петра. “ Найпослѣ спорѣлъ Кири-
ловъ-тѣ биографъ „ у великаго учителя іазыческаго, Павла Апостола, въ
църкви съ *пощи кнѣша святую литургію словенски* надъ св. Гробомъ: “

36) Чехо-Моравска-та легенда за Кирилла и Методія дума, чи папата
(Адрианъ) си почудилъ, какъ священникъ Божій, Кирилъ и Методій съ дързнимъ

памятници-тъ ся види, чи были прѣведени грѣцки-тъ чиново за посвященіе-то въ священство, за бракосъчетаніе-то, за крещеніе-то и погребеніе-то (37). Спорѣдъ всички-тъ тѣзи отзивы, Кирилъ и Методій прѣведи най-необходими-тъ книги за богослуженіе-то. Нѣкой отъ тѣзи необходими книги сѣ направо поименовани или іасно посочени. Таквизи сѣ избранни-тъ *чтенія отъ новій завѣтъ, паремейникъ, псалтирь, часословъ, служебникъ, чинове-тъ на тайнства-та сѣ чинъ-тъ за погребеніе-то, октойхъ-тъ на Дамаскина*. Прѣведено ли іе быдо юще нѣщо отъ Богослужебни-тъ съчиненія? Прѣди всичко да забѣлѣжимъ, чи въ время-то на св. Кирилла и Методія въ Константинопольскъ-тъ църква нѣмало юще много пѣсни, прииѣнени къ разумъ-тъ на боговдохновенни-тъ пѣсни, и именно

да наредѣтъ пѣніе-то на канонически-тъ книги (спр. на дневнъ-тъ служба) на слав. іазикъ.“ Легенда-та за Людмила извѣщава, чи Кирилъ, освѣтъ чтенія-та отъ н. Забѣтъ, „наредилъ да ся пѣе общенародно въ църква-тъ много друго, литургии и други часове канонически“. Нѣмецъ Рыхбалъ щомъ ся іавилъ Методій въ Панноніѣ, подигналъ жалба, чи „Методій, като изнаѣрилъ Славенски-тъ букви ослабилъ въ нѣкоѣж степенъ прѣдъ очи-тъ на всички-тъ народъ, литургии-тъ, евангелія-та и църковно-то богослуженіе на оиѣзи, кои-то го изврѣшвали по латински. „De convers. Boicae regum. Същото показва писмо-то на Папъ Ивана отъ 879 г. до Методія.

37) За посвященіе-то въ священство, за бракъ-тъ и за крещеніе-то са упоминава въ Паннонскъ-тъ биографіѣ на Методія, „Отъ того же днѣ вельми начатъ рости божіе ученіе и стрижни множитися въ всѣхъ градѣхъ, и погани вѣрвати въ истинный Богъ“. „Добро ти ся бы крестити, сыну, волею своею“. Относително до бракове-тъ Методій намѣрилъ много злоупотрѣбленія у Славене-тъ и ги исправѣлъ. Сжщій-тъ Жизнеописатель дума, чи надъ умрѣлаго Методія изврѣшвали службѣтъ по „Латински, грѣцки и словенски.“ Папа Адрианъ писалъ до моравски-тъ Князе за св. Методія: „да вы научить, яко же есте просили, сказая книгою въ вашъ языкъ, по всему церковному чину исполнь, и съ святою мисею, рекше (сирѣчь) съ службою (λειτουργία) и крещеніемъ.“

въ употребленіе были стихирн-тъ на Анатолія и на Софронія, кон-
даци-тъ на Романа, канони-тъ съ стихирн-тъ на Дамаскина и на
Козмъ, тринтисници-тъ на Теодора и Юсифа студити. Но канони-тъ
на Теофана када ли ще да сж ся употреблявали, толкосъ по малко
канони-тъ на пѣснописца Юсифа, а тѣзи двама-та сж написали по-
много пѣсни, откозкото всички-тъ други наіедно. Не хортуваши за
сѣчиненія-та на Импер. Льва и Константина, Патр. Филотея и Кли-
мента, Юанна Маврота и Никифора, кои-то сж живѣли по късно
отъ славенски-тъ учители. Поради това дору и октоихъ-тъ, кой-то
прѣвели Кирилъ и Методій, не былъ сжщій-тъ този, който је из-
вѣстанъ сега (38). И ако рѣкохши ній, чи были прѣведени чипо-
ве-тъ на тайнства-та, това не ще рече, чи былъ прѣведенъ *треб-*
никъ-тъ (39). Същото трѣбва да ся рече за *псалтирь-тъ*, въ
въ който пѣсни-тъ на величаніе-то и молитви-тъ (съ тропари-тъ),
конто слѣдвжтъ подиръ катизми-тъ, сж влѣзли подиръ Методія (40)
Между туй паннопскій-тъ жизнеописатель Методіевъ пише: „ святое

38) Въ по подирній-тъ славенскій Октопхъ сж помѣстени стихирн-тъ на
Имп. Льва, ексапостиларин-тъ на Имп. Константина (X вѣкъ), канони-тъ на
М. Митрофана, Фотіева неприятеля, дневни-тъ служби на Теофана и Юсифа.
Дирни-тъ, конто сж введени въ слав. октоихъ, не влѣзвжтъ въ съставъ-тъ
на Гръцкій-тъ октоихъ, а влѣзвжтъ въ съставъ-тъ *на параклитикъ-тъ*.

39) Въ сегашній-тъ славенскій требникъ, както и въ Гръцкій-тъ сж по-
мѣстени веки сѣчиненія-та на Патр. Калиста и Филотея (XIV в). Канонъ-тъ
Арсеніевъ за елеосвященіе-то принадлежи на Арсенія, епископа Корѣскаго,
пріятель на Патр. Фотія, и нада ли ся је намиралъ въ чинъ-тъ на цариград-
ско-то елеосвященіе при Методія.

40) Съчинитель-тъ *обозр. богословск. книгъ*, а слѣдъ него и О. Макарій
сж увѣрени даже въ това, чи *слѣдованна-та псалтирь* је съставена отъ
Методія. Напразно ! Дору и въ подирни-тъ славенски рѣкописи не може да
ся намѣри нито іединъ *сборникъ*, който въ всичко да прилича на печатъ-тъ
слѣдованнъ псалтирь. Въ такъвзи сборникъ почти всѣкій внасѣлъ каквото искалъ.

возношеніе тайное съ клиросомъ своимъ взнесъ створи память свят. Димитрія. „ Тамъ като по греческій-тъ чинъ память-та на свети-тъ ся прославява съ пѣсни. съ стихири, съ кондаци и, отъ врѣмя-то на Дамаскина, съ канони, то имами право да мислимъ, чи *пѣсенни-тъ служби за праздници-тъ* были проведени, ако не при Кирила, то при Методія. Ній не ще речемъ, чи была прѣведена *обща-та мисел*: на неѣж и дурн-тъ нѣма между Славене-тъ дору и въ XI вѣкъ. Но толкова је и извѣстно, чи при св. Методія по было извѣстно казваніе-то: *празднична мисел*. Съобразно съ общѣ-тъ исто-ріѣ на църковни-тъ пѣсни и съ славенски-тъ нѣмъ списки, по скоро може да ся допусти, чи были прѣведени стихирарь и, може, нѣкои канони на Козма и Дамаскина.

(Слѣдва).

Исполненіека шайна

СЪ ПАРЖ ВЪ АМЕРИКЖ

Употрѣбляваніе-то на парж-тъ, за прѣнасеніе на тяжести по снѣженн-тъ и ледяни-тъ пѣтища земѣхъ въ Америкж ся веки испи-тало тамъ, и успѣхъ-тъ, кой-то отговарѣлъ на чаканія-та, открилъ ново направданіе на промишленность-тъ въ наше столѣтіе. Повече отъ двайсѣть тисяци нѣмски мили пространство по рѣки и канали, на вѣсточній-тъ и повече отъ десѣть тисяци на западній-тъ мате-рикж всѣкъ годишѣ, отъ три до шесть мѣсяца, сѣ покрити съ ледъ. Лѣтъ ходѣтъ по тѣхъ паравлуви, кораби и прѣнасѣтъ миллиони пѣтици и стоки. А зимѣ стотнии градове и села, като нѣма ев-тени, вѣрни и бързи съобщенія, сѣ почти сѣвсѣмъ отдѣлени отъ други-тъ градове и сѣ принѣдени да си оставѣтъ стоки-тъ безъ продажбѣ. Поради туй голѣми пространства оставѣтъ незаселени.

Досега не сѣ ся старали да предѣтъ съобщаваніе съ посредство-то на парѣ-тъ. Найпослѣ Американецъ Вiардъ направилъ, на Миссисипи между Прери дю Шенъ и село св. Павелъ, іединъ опитъ съ шайнѣ на парѣ, която (шайна) кога достига по рѣки-тъ нѣкое пространство, не покрито съ ледъ, може да ся употреблава и като пароплувъ. Въ тази шайнѣ, дългѣ 48 ноги, могатъ да ся хванѣтъ педесетъ души хора. Образецъ-тъ ѱ былъ изваденъ, прѣди нѣколко мѣсяца, въ Нью Йоркѣ. Тя пралича на канкѣ, подѣ кой-то, съ посредство-то на іединъ легкѣ механизъмъ, ся турѣтъ шанпски обсеиди. Отпрѣдъ има куличка (кула) за да сѣди джомиджій-тъ, кой-то, кога ще, може да обѣрне канкѣ-тъ на шайнѣ и шайнѣ-тъ на канкѣ. Ако трѣбва да ся върви по гладкѣ ледъ, гдѣ-то нѣма снѣгъ, канкѣ-тъ ся спуска и ся дозира до ледъ-тъ, по кой-то ся лѣскаѣтъ рѣзки-тъ обсеиди на колело-то, на кое-то еластическо-то натисканіе може да ся ослаби или да ся усили, по произволю. Ако іе потребно, канкѣ-тъ ся подига надъ ледъ-тъ, безѣ да поврежда дѣйствието на машинѣ-тъ. Това подиганіе може да става до три ноги високо, а колела-та вървѣтъ въ туѣ врѣмя по ледъ-тъ. Ако іе потребно да върви машина-та по снѣгъ дебелъ по малко отъ три ноги, канкѣ-тъ ся подига; подѣ него ся турѣтъ остри шанпски обсеиди и желѣзни обрѣчи на колела-та. Ако има снѣгъ-тъ до 20 ноги височинѣ, машина-та може лесно да ся прокарва прѣзъ него съ іединъ искусенъ механизъмъ. Найпослѣ ако канкѣ-тъ, кога върви по ледъ-тъ и зема 20 англ. мили на часъ, влѣзе въ откритѣ вода, то по само-то си устройство ще промине доста пространство прѣди да ся спре, а ако пространство-то на откритѣ-тъ вода іе два пѣти по голѣмо отъ дължинѣ-тъ на канкѣ-тъ, канкѣ-тъ съ собственѣ-тъ си сила ще излѣзе на отсрѣщнѣ-тъ стѣрнѣ. За подобни случаи, канкѣ-тъ или шайна-та има есемдесетъ одапчки отъ тенинѣ, въ кон-то вода не проминува, тѣѣ щото, ако бы канкѣ-тъ да ся пукне отъ сблѣсаніе-то съ ледѣе-тъ, нѣма никаква опасность.

Трѣбва трійсятъ подобни одаи да ся счупѣтъ чи тогава да потъне канкъ-тъ; а ако той ся наведе на једнѣ стърнѣ или ся и прѣобърне, извънредна-та тяжесть на желѣзно-то дѣно тутакси го обръща пакъ. Канкъ-тъ и да ся напълне цѣлъ съ водѣ, тиникіени-тъ одаички не му давѣтъ да потъне. Вода за парѣ-тѣ става отъ снѣгъ-тъ и ледъ-тъ, и тѣ ся земѣтъ съ једно ведро, кое-то безпрѣстиано ся върти, а отъ другѣ стърнѣ направено је и пара-та, като ся сгѣства и ся обръща на водѣ, тази вода да ся влива пакъ въ казанъ-тъ. Всичкій-тъ канкъ тегли около двѣ тисѣщи и триста оки, а струва до тисѣщѣ кремница.

При устройство-то на машинѣ-тѣ вѣобщо употребено всичко-то, за да је и легка работа-та и евтено и хубаво, и въ исто-то врѣмя и пѣтици-тъ да ся прѣнасятъ скоро. Това изнаѣрваніе побѣдило всички-тъ мѣчнотіи, кои-то до сега ся чинѣха непобѣдни. Всѣкій, кой-то је ходилъ въ Америкѣ, знаѣ колко мѣчно до скоро ся пѣтешествуваше зимѣ на стѣверозападъ, въ Висконсинѣ, въ стѣвер. Иллинои, въ Мичиганъ, въ стѣвер. Огіо и въ Пенсилваніѣ. Сега сѣ ся направили и тамъ желѣзни пѣтища, и пѣтешествія-та ставѣтъ по лесно; но паровози-тъ често ся спирѣтъ отъ снѣжини-тъ вѣлѣнци, и пѣтешественици-тъ безъ хлѣбъ и безъ дѣрва ся принуждавѣтъ да пошувѣтъ въ пустиниѣ-тѣ, като ся једвамъ отървѣтъ отъ замръзваніе. Сега всички-тъ тѣзи мѣчнотіи ся отблѣсвѣтъ, и зимѣ съобщенія-та ще ставѣтъ тѣѣ же лесно, както и лѣтѣ, ако ново-то откритіе влѣзе въ всеобщо употребленіе.

(„Иллюстрація“)

СЪВРЪМЕННА ЛЪТОИИСЬ

Извѣстія-та, кои-то досега ся приемаха отъ Сиріѣ бѣхатвърдѣ наскърбителни. За щастливи ся сега почитама, чи можемъ да наченемъ да записвама въ съврѣмениѣ-тѣ си лѣтопись постепенно-то прѣкрятваніе на онѣзи варварски умърщвленя, на кои-то досега бѣха жъртви въ много мѣста нещастни-тѣ Сирійски Христіане.

Чрезвычайній-тъ посланикъ императорскій, Фуадъ паша стигна въ Дамаскъ, за великъ радость на всички-тѣ христіане, които уцѣли отъ разіареніе-то на фанатици-тѣ. Тѣ могли слѣдъ това да отдѣхнатъ по спокойно.

Распореденія-та на Н. Прѣвѣсходителство въ Сиріѣ сѣ за похвалѣ. По разисканія-та и повелѣнія-та му, виновни-тѣ въ убійство-то на христіане-тѣ ся малко по малко отриватъ и ся прѣдаватъ на іединъ извѣреденъ съдъ, кой-то има да разгѣдва, въ каква степень всѣкій отъ съпричастници-тѣ на възстаніе-то іе виновенъ, и да опредѣли наказаніе-то му. До сега освѣтъ Ахметъ пашѣ, начальникъ-тъ на воиски-тѣ въ Дамаскъ, и управитель-тъ бейрутскій, Хуршитъ пашѣ, които сѣ изобличени, като участници и виновни въ избиваніе-то на христіане-тѣ, юще четире стотинѣ души виновни были хванѣти, и други непрѣстанно юще продѣлватъ да ся хващатъ. Въ число-то на виновни-тѣ ся намиратъ мнозина отъ войскѣ-тѣ, а тѣй и отъ първенци-тѣ на градъ-тъ Дамаскъ.

Като ставало въ Дамаскъ запираніе-то на злодѣи-тѣ, въ градъ-тъ царствувала тишина. Бунтовници-тѣ, които може да сѣ мислила да ся въспротивѣтъ, сѣ уплашили, като видѣли твърдо-то постѣпаніе на чиновници-тѣ и на войници-тѣ.

Отъ другѣ стѣриѣ христіане-тѣ, които сполучиха да избѣгнатъ

отъ общо-то убійство живи, но лишени отъ изкуства-та си, ся добръ прѣгладватъ и обезпечватъ.

Въ Бейрутъ ся хванали ханища за помѣщеніе на несчастни-тъ Дамасчане и ся наредили, по стараніе-то на П. П. Фуадъ паша, комисія, коя-то да расподѣля правилно на всекого отъ тѣхъ пища и пари отъ пособіи-та, които ся събиратъ отъ челоуѣкомобіе-то на христіане-тъ дору и на благомыслищи-тъ Мусулмане. Освенъ това приготавливаются юще къщи по градъ-тъ и ся правятъ прѣвременни зданія, за да приематъ безнокровни-тъ страдалци, изъ кои-то іедин сѣ по нѣтъ-тъ къмъ този градъ, а други ся скитатъ съ семейства-та си по гори-тъ и планини-тъ, като ся хранятъ съ листа-та на дървета-та. Число-то на онѣзи, които сѣ веки дошли въ Бейрутъ и сѣ помѣстени въ ханища-та въсходи, спорѣдъ направени-тъ описанія, до 1100, а като пристигнатъ всички-тъ ще замине 5-тъ тисящи. Въ истій-тъ този градъ ся направила и болница дѣто сѣ ся приеми много вдовици, сирачета, старци и по бѣдни-тъ жители отъ планинѣ-тъ, които всички-тъ ся събиратъ около двѣ тисящи. На всички-тъ тѣзи несчастни ся даватъ хлѣбъ, маслини, сиреніе, орисъ, мясо, кровати и проч.

Въ Бейрутъ пристигналъ іединъ французскій чиновникъ, за да приготви храна и мѣсто за живѣніе на французскѣ-тъ войскѣ, която ся тамъ очаква. Но като ся видѣ веки, чи пълномощна-та комисія на П. И. В. Султанъ-тъ ще накаже, по всички-тъ строгость, бунтовници-тъ, защо ще дойде сега тази французска ? Тя става съвсѣмъ ненотрѣбна, като оная, която ся намира подъвластъ-тъ на П. П. Фуадъ паша іе съвършено достаточна да умири и уталожи волненіе-то.

За да не ставатъ прѣвратни тълкованія и нови смущенія отъ слухъ-тъ за дохожданіе-то на французскѣ-тъ войскѣ, П. П. Фуадъ паша заповѣдалъ да ся испроводи по брѣговіе-тъ на Сиріѣ іедно обіясненіе. Таквъзъ обіясненіе ся съчинило и два парамлува ся испратили да го разнесатъ. Въ него іе речено, чи, поради смущенія-

та въ Дамаскъ, Франція дава спомагателни войскѣ на И. И. В. Султанъ-тъ, за усмиреніе на Сирійѣ, и чи жители-тъ не трѣбва никакъ да се смущаватъ отъ това, защото-то тѣзи войски ще дѣйствуватъ само да се турятъ въ дѣйствиѣ намѣрѣнія-та на Императорско-то Правителство.

Плутуваніе-то на И. В. Великій-тъ Везирь продължава да произвожда най желанин-тъ слѣдствія. Въ дирій-тъ книжицѣхъ упомянахми, чи И. В. запрѣлъ ирротскій-тъ Владикъ, като излѣзли на мегданъ чюдоници-тъ му злоупотребления. По подробни-тъ извѣстія показватъ, чи въ иетій-тъ градъ си осядали и запрѣли юще и други лица, които были уличени за прѣстѣпленія-та си. Въ тѣхъ си намиратъ нѣколко чиновници, между които на първо-то мѣсто стои Иншскій-тъ управитель, Зейнелъ наша, който былъ обвиненъ въ притѣсненіе и грабителство. Всички-тъ сѣ запрѣни, догдѣ имъ се развидѣтъ добръ вики-тъ и опредѣлятъ съответствени-тъ наказания. Въ сѣщо-то това время И. В. распустилъ мѣстній-тъ мезмий въ този градъ, като видѣлъ общо-то негодование на жители-тъ срѣщу всички-тъ му членове, и дозволилъ на общини-тъ да си избератъ други, които добръ да защищаватъ интереси-тъ имъ. Това право дадо дору и на еврейскѣ-тъ общинѣ, коя-то и избраа и единакъ членъ, за да се прѣдставлява въ мѣстній-тъ съвѣтъ.

Кога избранни-тъ членове были прѣдставени, всѣкій отъ тѣхъ, спорѣдъ заповѣдъ-тъ на великій-тъ Везирь, былъ длженъ да се кѣне прѣдъ священни-тъ лица на върж-тъ си, чи ще изпълнява совѣстно и праведно службѣ-тъ си и чи не ще отстъпи нито най-малко отъ вѣрность-тъ си къмъ трою-тъ на И. И. В. Султанъ-тъ.

Слѣдъ туй И. В. имъ казалъ едно слово, въ което имъ прѣдставилъ значеніе-то на службѣ-тъ имъ и голѣмѣ-тъ отговорность, на кою-то що подлежить, ако се не съобразяватъ съ челоуѣко-

любиви-тъ намѣренія на Н. И. В. и не изпълнявѣтъ совѣстно службѣ-
та си; обіавилъ имъ іасно, чи тѣ всички-тѣ имѣтъ іеднакви права
прѣдъ законъ-тѣ и съ свѣршено равни по между си и за това
всѣкій отъ тѣхъ трѣба свободно и совѣстно да си исказва мѣнѣ-
то. Общо-то задоволение и благодареніе было слѣдствие на тѣзи
умни и справедливи распореденія на Н. Височество.

— *Не можете Богу работати и Мамонъ*, рѣкълъ Спаситель
нашъ, Господь Исусъ Христосъ. И дѣйствително, не може чело-
вѣкъ да служи на двѣ начала противоположни помежду си. Трѣбваше
да ся чака, чи като іе тѣй іасна и очевидна тази истина, никой
пѣма да ся излѣже съ противно постѣпаніе. Но случва ся, чи стра-
сти-тѣ до толкосъ ослѣпявѣтъ чловѣка, што го правѣтъ недо-
вѣрчивъ и къмъ най очевидно-то и го накарвѣтъ да върви противъ
най іестественій-тѣ редъ. Туй кое-то думами, ще подтвърдимъ съ
примѣри, кои-то да намѣримъ, не щемъ далечъ да ходимъ. Имаи
прѣдъ очи-тѣ си грѣцко-то духовенство, грѣцкій-тѣ народъ. Всѣкій
знай, каква іе цѣль-та на духовенство-то и съ какво трѣбва то
да ся занимава, на кои начала да служи и на кои да ся протъви.

Грѣцко-то духовенство като ся хванѣло да служи на двѣ про-
тивноположни начала, на Бога и на Мамонъ, и като, спорѣдъ са-
мій-тѣ іестественъ редъ, служеніе-то на двѣ разпородни начала іе
невъзможно, то было принудено съ видимо-то и мнимо-то служеніе
на іедно-то начало, да прикрива истинно-то служеніе на друго-то,
сирѣчь съ мнимо-то си служеніе на Бога да прикрива ис-
тишо-то си служеніе на мамонъ. Но изреченна-та исти-
на отъ Спаситель-тѣ на свѣтъ-тѣ іе толкосъ непрѣложна, што по
търпи и това малко отстъпленіе: не може чловѣкъ нито да при-
крива истинно-то си служеніе на іедно начало съ мнимо-то си слу-
женіе на друго.

Грѣци-тѣ искаха да вървѣтъ по този противоіестественъ редъ,
но іестество-то не търпи нарушеніе на законъ-тѣ си. То наказва
най строго онѣзи, кои-то вървѣтъ срѣщу му. Напраздно грѣцки-тѣ

владици ся силниха да служатъ на чловѣчески-тъ страсти подъ видъ чи служатъ на Бога; напраздно и сами-тъ Гърци ся яжчиха да имъ помогихтъ въ това прикриваніе, за да ся ползуватъ отъ служеніе-то имъ на мамонѣ. И тѣзи и онѣзи ся наказаха отъ самий-тъ редъ на дѣла-та си. *Кой съ кое-то сгрѣши, отъ туй ся и наказва*, има речено нѣйдѣ.

Въ какво състояніе ся намиратъ сега църковно-народни-тъ работи на Гърци-тъ? Въ таквозъ именно, кое-то трѣбваше да ся чка отъ сами-тъ имъ дѣла. Сега нищо не забѣлжвами въ водителни-тъ на грѣцкій-тъ народъ духовни и свѣтски освѣнъ взаимни обвиненія и укори, взаимни прѣспирни и противодѣйствія.

Съставля ся народно нѣкое събраніе; изработиха ся криво лѣво пѣкои пареди; дадоха ся на Ч. Правительство; пристѣпиха да прилагатъ на дѣло ново-то уложеніе за избраніе-то на патриархъ-тъ; избра ся намѣстникъ. Чинѣшеса, чи ако и да станѣ всичко това съ голѣми незадоволства и кавги помежду имъ, работа-та на Гърци-тъ колко годъ ще ся поуправи. Но далечъ је былъ отъ истинъ-тъ всѣкій, кой-то ся је лжѣлъ съ таквизи прѣдположенія. Открива ся, чи болѣсть-та на фанариотство-то имала сега най голѣми припадки. Фанариоти-тъ слѣдъ като натѣкмяваха толкова врѣме интриги-тъ ся врѣхъ Българе-тъ, сега ги обрѣщатъ врѣхъ себе си. Членове-тъ на *народно-то събраніе*, колко-то съ сега останѣли, слѣдъ като толкова други и зѣрски и духовни ся отдалечиха и протестуваха противъ него, по разни побужденія и причини, интригуютъ съ владици-тъ—членове и не членове на синодъ-тъ, като ги обвиняватъ въ низки стремленія; владици-тъ отъ тѣхнѣ стѣрнѣ укоряватъ всевъзможно членове-тъ на събраніе-то и ги правѣтъ виновни, чи искали были да потѣпчатъ всички-тъ църковни и народни правдини на грѣцкій-тъ народъ, като ся незакопно наричатъ народно събраніе.

Въ Византись отъ 20 Юлій читемъ јединъ протестъ противъ намѣстникъ-тъ на патриаршескій-тъ прѣстолъ отъ стѣрнѣ-тъ на чле-

пове-тъ на народно-то събрание. Причина-та на този протестъ је, чи намѣстници-тъ ся не съгласилъ да ся състави іединъ смѣсенъ съвѣтъ, сирѣчь съвѣтъ отъ мірски и духовни членове, кои-то да наблюдавѣтъ за приложението на ново-то узаконение, при избраніето на патриархъ-тъ. Той ся отрекълъ да допусти мірски членове въ този видъ.

Протестъ-тъ, за кой-то говоримъ, је доста забѣлжителенъ, зашто-то той неговѣдва всички-тъ почти обвиненія, кои-то излагѣтъ Българе-тъ врѣхъ грѣцки-тъ владци. Ето му кратко съдържаніе-то:

„ Отвѣтственность-та на ваше прѣосвященство је голѣма въ сегашни-тъ смѣтни обстоятелства. Отъ Васъ ще ся иска отчетъ за добро-то или лошо-то управление на народъ-тъ и на църквѣ-тъ. За това и вамъ излагамъ онова кое-то је потрібно да го чујте и да го съобщите на други-тъ членове на іерархїѣ-тъ, кои-то сѣ на около ви.

„ Систематическо прѣзрѣніе къмъ свѣщеннѣйши-тъ църковни
„ правила и страшни злоупотреби, кои-то ставѣтъ отъ
„ много веки години насамъ достигнѣха въ много мѣста да съб-
„ лизирѣтъ религиозни-тъ убѣждения на чедо-та на святѣ-тъ
„ православнѣ църквѣ и да поколебѣирѣтъ почитаніе-то имъ къмъ
„ священнѣй-тъ клиръ. Поради това викове и оплакванія іедни слѣдъ
„ други ся възнасѣха къмъ великѣ-тъ църквѣ, непрѣставни жалби
„ ся прѣдставѣха на Правительство-то, но никога не је ставало по-
„ печение за коренно истребяване, и рѣдко тѣзи сцени сѣ ся раз-
„ връзвали за успокоение на народъ-тъ, зашто-то забрана-та на
„ доказаниѣ-тъ виновникъ ся је глѣдала, какво-то сега ся иже-
„ нува, братолюбна длѣжностъ на свѣтительско-то състраданіе.

„ Отъ прѣмногo-то зло, правительство-то заповѣда да ся съста-
ви приврѣженно-то народно събрание. Много трудове подне това
събрание, като имаше да ся бори съ послѣдователнѣ-тъ на злоупотре-
бительнѣ-тъ системѣ, но съ Божїѣ-тъ помощъ свѣрши си дѣло-то.

Сега је нужда да си приложи узаконеніе-то за избраніе-то на патриархъ-тъ. Отъ добро-то сполучваніе на това дѣло ще зависи будуще-то на гръцкій-тъ народъ, и намѣстникъ-тъ, отъ кого-то много ще зависи избраніе-то на патриархъ-тъ, ще принесе голѣмъ ползъ, ако улови добрій-тъ нѣтъ .

„ Ній (членове-тъ на събраніе-то) не рачихми да ся прѣириамн за избраніе-то на намѣстникъ-тъ, което си присвои венчка-татакуанна іерархіа, като го не мислихми за важно; но за същественно нѣщо считамн да ся опрѣдѣлѣтъ двѣ мірски лица отъ приврѣменно-то събраніе, кои-то да наблюдаватъ за приложеніе-то на утвържденно-то веки законоположеніе. Вій сами ся съгласихте на това съ венчкѣ-тъ іерархіа, но не го неспѣлихте. Ваше прѣосвященство некате особеннѣмъ заповѣдь отъ правителство-то врѣхъ този прѣдмѣтъ, а нѣкъ безъ заповѣдь пріехте за нови членове въ синодъ-тъ лица, кои-то никакво право нѣмѣтъ врѣхъ това. И друго нѣщо, неспѣгласно съ безпристрастіе-то можѣше да ся намѣри въ васъ, ако да ся потрѣсѣне. Въ туй състояніе на вещи-тъ, и управленіе-то на народни-тъ работи и приложеніе-то на узаконеніе-то при избирание-то на патриархъ-тъ, като остава въ рѣцѣ-тъ на архіерон-тъ, надеждн-тъ на народъ-тъ нѣмѣтъ никаквѣ твърдостъ. Затова ній слагани отъ назн си отвѣтственность-тъ за послѣдствія-та, по оставани съ право да забранимъ народній-тъ характеръ въ венчко туй, кое-то је станѣло или ще стане произволно отъ архіерен-тъ и отъ ваше прѣосвященство“.

Нѣкои мѣста отъ този протестъ като чи прѣдставляватъ кратко съдържаніе-то на брошурѣ-тъ: „Българе-тъ и високо-то гръцко духовенство“. Какъ може послѣ това Византисъ въ слѣдующій-тъ си листъ да утѣрждава, чи тази брошура съдържи измислени укори върху високій-тъ гръцкій клиръ? Въ срѣдѣ гръцкій-тъ вѣстникъ съдържатне обвиненія отъ членове-тъ на народно-то събраніе врѣхъ

духовенство-то, а въ съботѣ хортуваше противъ исти-тѣ обвиненія, като ги чу отъ Българе-тѣ. Тѣй му понася.

На протестъ-тѣ, на кой-то съдържаніе-то нѣй дадохми, излезе јединъ отговоръ отъ стърна-та на владци-тѣ въ јединъ малка брошуркѣ, писана ушъ въ Ермуполь.

Любопитенъ је за наши-тѣ съотечественници, въ сегашни-тѣ обстоятелства и този отговоръ. Его и негово-то кратко съдържаніе:

„Четохми протестъ-тѣ срѣщу чест. намѣстникъ на вселенскій-тѣ прѣстолю. Той је достоинъ за онѣзи, които сѣ го подписа-ли и които самозванно сѣ наричѣтъ народно събрание. Тази комли-тѣя, освѣнъ чи је веки распуснѣта, като прѣдстави узаконенія-та сѣи, които повечето не сѣ одобриха отъ толкова нејни членове, не може да сѣ припознай отъ патриархїѣ-тѣ и отъ народъ-тѣ за народно събрание. Нејни-тѣ мнѣнія трѣбѣва, за да имѣтъ дѣйствиѣ, да сѣ одобрѣтъ отъ тѣзи дѣриш-тѣ. Вѣншиш-тѣ членове на тѣзи ком-мисїѣ бѣха повикани да дадѣтъ мнѣніѣ само за заплаци-тѣ на вла-дци-тѣ и въ туй само имъ стои законность-та, а цариградски-тѣ членове нѣмѣтъ никакѣвъ законность, зашто-то тѣ сами сѣ подтѣвр-дили прѣди това сѣ подписи-тѣ си, чи садѣ патриаршїя-та има право да избира членове за църковнѣ коммисїѣ, и чи църкѣв-тѣ не може да припознай наложени отвѣнъ членове. Сѣ тѣзи си под-писи тѣ сѣ сами свалиѣтъ и унищожавѣтъ онуй, което сѣ на-правили безъ одобрѣніѣ-то на опитни-тѣ. Но законно ли је баремъ поведеніѣ-то имъ ? Отнюдѣ не. Сегашно-то колебаніѣ на църкѣв-тѣ сѣ произведе отъ нѣкои малцина свѣтски и духовни, които, като потѣпкаха народни-тѣ права и привлѣкоха на стѣриѣ-тѣ си патрі-архъ-тѣ и сѣ въсползуваха сѣ простотѣ-тѣ на вѣншиш-тѣ членове, съставиха узаконенія повече-то за тѣхнѣ си ползѣ и искѣтъ сега не само да прѣдставѣтъ всичкїѣ-тѣ народъ, но и да управѣтъ свѣтски-тѣ му работи, като опрѣдѣлявѣтъ за това двама мѣрски членове, органи на прочути подземни лица или исти-тѣ тѣзи подземни лица. Но и намѣстникъ-тѣ странно сѣ

обнесе. Той ако и да даде протестъ съ други восемь архіереи и поиска прѣгледуваніе-то на узаконенія-та, ако и да не одобряваше опрѣдленіе-то на два-та мірски членове, найпослѣ ся съгласи на това поради нѣкои обѣщанія и поиска да је прѣдсѣдатель на комисиѣ-тъ.

» Въ всѣки длѣжности има злоупотрѣбленія, но трѣбваше ли достойни-тъ тѣзи подписании (на протестъ-тъ) да ся касаѣтъ до клиръ-тъ и да го корѣтъ? Знаи ся и тѣхна-та народность, чувства-та имъ, кражби-тъ имъ и злоупотрѣбленія-та имъ! Откато ся назваха наедно съ външни-тъ членове народно събрание, тѣ прѣбърнахъ съ намѣреніе устройство-то на църквѣ-тъ. Ако имъ је было намѣреніе-то полезно за народъ-тъ, трѣбваше да подложѣтъ живне-то си на одобреніе-то на Патриархъ-тъ и на този истій-тъ народъ; но можѣха ли да чакѣтъ тѣ одобреніе? Петъ тѣла съставявѣтъ господарство-то на вселенскій-тъ прѣстолъ 1) патриархъ-тъ 2) св. Синодъ, 3) епитропи-тъ на общинѣ-тъ 4) първенци-тъ на народъ-тъ, 5) народно-то събрание, кое-то състои отъ всички-гѣ горни, отъ старѣйшини-тъ на еворіи-тъ цариградски и босфорски и външни нѣкои значителни хора случайно дошедши отъ епархіи-тъ, подчинени на всел. тронъ. Но самозванни-тъ прѣдставители прѣзрѣха всѣко отъ тѣзи тѣла. 1, Патриархъ-тъ принудиха да си даде отставка-тъ, а послѣ го държѣха три мѣсаца въ патриаршіѣ-тъ. Като ся освободи патриархъ-тъ, тѣ, по нѣкой новъ законъ, искѣтъ гласове отъ епархіи-тъ за избраніе-то на патриархъ-тъ и да отдавѣтъ каталогъ-тъ на показании-тъ кандидати на разгледаніе-то на В. Портѣ, тогава като прѣзъ 400 години патриархъ-тъ ся је избиралъ отъ синодъ-тъ и св. клиръ, и избраніе-то, като ся је съобщавало на старѣйшини-тъ на народъ-тъ, В. Порта је припознавада избранній-тъ. 2 Священ. синодъ разсѣха 3, първенци-тъ на народъ-тъ за нищо не почетоха 4, замѣстиха и епитропи-тъ на общинѣ-тъ и отрекоха народно-то събрание, колко-то пѣти висока-та Порта је прѣдлагала да ся разгледѣ въ него нѣщо.

„ Това всичко като извършиха, като докараха ослабление и раздѣленіе въ църква-тъ, тѣ смѣятъ іеще да казватъ, чи отвѣтственностъ-та іе на вратъ-тъ на друго. Ако хвърлимъ погледъ врѣхъ тѣхъ, ще видимъ чи нѣкои станѣха отъ сиромаси богати, кога-то не сж были нито патриарси, нито архіерси, нито началници на народъ-тъ. Архіерси-тѣ можѣха да живѣятъ отъ подаваніе-то ца народъ-тъ, ако не бѣха тѣзи ненаситни интриганти.

„ Но най смѣшно іе, чи критскій-тъ прѣдставитель, като бѣше съ тѣхъ наіедно въ всичко-то си двѣгодишно прѣбываніе въ Цариградъ и като подписа и протестъ-тъ, за кой-то ни іе рѣчь, най-послѣ почете ся длженъ, като си отиваше, да ся обіави и той срѣщу партіѣ-тъ, коя-то го кърмѣше досега. Таквизи будали не сж достойни нито за вниманіе. Ако си излѣже и намѣстникъ-тъ тѣй отъ тѣзи Кирка, какво-то реченцій-тъ прѣдставитель, тогава наистиннѣ отвѣтственностъ-та лежи на шіѣ-тъ му“.

На кой іе стърнъ сега право-то? И двѣ-тѣ сж криви. Дошавини-тѣ имъ ся прѣпѣлвиха до толкова, щото взаимно не могатъ веки да тѣрпѣтъ іедна другѣ. *Предаде ихъ Богъ въ неискусенъ умъ творити неподобна!*

Политическій Дневникъ.

Понскваніе-то на Франціѣ да проводи войскѣ въ Сиріѣ, по поводъ-тъ на тамшини-тѣ приключенія станѣло прѣдмѣтъ на особеннѣ конференціѣ въ Парисъ между прѣдставители-тѣ на голѣми-тѣ сили. Колко-то и да желатше французско-то правителство да проводп незабавно сухопѣтнѣ сила на вѣстокъ, за забранѣ на христіене-тѣ, желаніе-то му не можѣше да ся испѣлни безъ прѣдварително іедно стгласіе между първостепенни-тѣ европейски кабинети, въ кое-то да ся назначи точно число-то на войскѣ-тѣ за испроваждане, рола-та, кой-то ще вѣспріеме ти, и прѣбываніе-то и на вѣстокъ.

найпаче като парискій-тъ договоръ на 1856 год. утвърди цѣлость-тъ и ненарушимость-тъ на владѣнія-та Султанови.

Прѣдставляванесе, чи въ тѣя прѣговори европейски-тъ дворове съ съгласни да припознаѣтъ нуждѣ-тъ да се испроводи европейска войска въ Сиріѣ и чи остава само висока-та Порта да даде връхъ това съгласіе-го си. Франція като бързаше да ускори испращаніе-то на войници-тъ си и като земаше венчки-тъ мѣрки, кои-то могатъ да произведѣтъ това ускоряваніе, европейски-тъ вѣстници възвѣщаваха нѣколко пѣти, чи съ веки дала заповѣдь да се качи войска-та на корабн-тъ. Но отпослѣ ся видѣ, чи Англія ако и да ся не противѣше да ся земе мѣрка-та, коѣ-то прѣдложи французскій-тъ императоръ, но съгласіе-то ѣ не ѣе по сѣрдечни-тъ ѣ желанія. Журналъ-тъ на Лорда Палмерстона Морнингъ постъ писа нѣколко пѣти за да докаже, чи намѣсваніе-то на Франціѣ въ дѣла-та сирійски не ѣе потребно. Россія и тя затруднила разврѣзваніе-то на въпросъ-тъ, като пеказала мѣвнѣ, чи ако ся проводѣтъ въ Сиріѣ войски, неизбежно ѣе да ся испроводѣтъ и въ други области и именно въ области-тъ на Европейскѣ Турціѣ, по тѣзи причинѣ, чи и тѣ ушѣ не прѣдставлявали надежди за твърдо спокойствіе, тогава като тѣ съ съвършено защитени отъ войски-тъ Султанови.

Искѣтъ да кажѣтъ, чи тѣѣ дошла найнадиря работа-та по този и по други въпроси, щото Франція не намирала въ други-тъ сили подкрѣпленіе на политикѣ-тъ си и была като чи оставена сама. Въ таквози ѣдно положеніе, на Императора Наполеона не оставало, казвѣтъ, нищо друго освѣнъ да ся обърне пакъ къмъ Англіѣ и да иска скрѣпленіе на сюзъ-тъ си съ тѣзи дѣржавѣ и за туй былъ испроводилъ до посланникъ-тъ си въ Лондонъ ѣдно писмо, въ което изяснява политикѣ-тъ си прѣдъ лондонскій-тъ кабинетъ. Ето това забѣлѣжително писмо, връхъ кое-то толкова противурѣчни тѣлкованія направиха европейски-тъ вѣстници, както ѣе впрочемъ това обикновенно при поѣявленіе-то на таквизи важни документи:

„ Драгій ми Перснни ,

Работи-тъ ми ся чинѣтъ тѣй заплетени, поради недовѣрїе-то, постѣлно отъ Италианокж-тъ войнѣ насамъ, щото азъ ви пишѣ съ надѣждѣ, чи іединѣ сърдеченъ разговоръ съ Лорда Палмерстона ще даде цѣръ на сегашно-то зло.

„ Лордъ Палмерстонъ мя познава, и кога казвамъ иѣщо, ще ми повѣрва. Можете прочее да му кажете отъ моѣ стѣрнѣ най формално, чи отъ вилафранкскій-тъ миръ насамъ азъ съмъ имаѣ іединѣ само мисль, іединѣ само цѣль — да открийъ новж мирнѣ ерѣ и да живѣѣ въ добро споразумѣніе съ всички-тъ си съсѣди, и главно съ Англіѣ.

„ Азъ ся отрекохъ отъ Савойѣ и Ниццѣ: садѣ извъиредно-то уголѣмяваніе на Пиемонтъ мя накара накъ да желаѣмъ съединеніе-то на същественно французски-тъ области съ Франціѣ.

„ Но, ще ми повѣрятъ и ще ми рекътъ, вѣй желайте миръ, а пѣкъ безмѣрно умножавате военни-тъ сили на Франціѣ. Азъ отричамъ това дѣло отъ всѣкж стѣрнѣ. Войска-та и флотъ-тъ ми нѣмътъ нищо застрашително за никого. Паранлуви-тъ ми далечъ не стигътъ за нужди-тъ ни, и доста иска юще за да ся изравни число-то нѣ съ число-то на корабн-тъ, кое-то ся считали за потрѣбно въ връмена-та на Лудовика Филиппа.

„ Азъ нямъ 400,000 хора въоружени, но отнѣмете отъ туй число 60,000 въ Алжиріѣ, 6,000 въ римъ, 8,000 въ Китай, 20,000 жандарми, болни, ново-събрани, и вѣй ще исповѣдате, чи полковѣ-тъ ми сж по малко отколко-то прѣзъ прѣдидуше-то царуваніе. Іединственнo-то уголѣмяваніе іе съставѣніе-то на императорскж-тъ гвардіѣ.

„ Освѣнъ това, колко-то и да искамъ миръ, азъ желаѣмъ такожде да уредѣмъ спли-тъ на земѣ-тъ си колко-то іе възможно по добрѣ; защото ако отъ послѣдни-тъ войни, чужеземци-тъ видѣха садѣ блистателнѣтъ стѣрнѣ, азъ видѣхъ отблизо недостаточнѣтъ и за това

искамъ да ги направя. Това като ся рече', отъ Виллафранкъ на-самъ азъ нищо не съмъ направилъ нито помислилъ, косто да може да обезпокои нѣкого.

„ Кога Лавалетъ тръгваше за Цариградъ, наставленія-та, които му дадохъ, ся заключаваха въ туй: „ Употребете всички-тъ си усилия да поддържите настояще-то положеніе (le statu quo) “ ; интересъ-тъ на Франціѣ ѣе да живѣѣ Турціѣ колкото ѣе възможно по дълго.

„ Дожаждатъ сирійски-тъ убійства, и начепватъ да пишатъ, чи азъ съ радость съмъ ся уловилъ за този новъ случай да направя еднинъ малкъ бой или да играя еднинъ повя ролъ. Наистин-нѣ ми отдаватъ много малко здравъ разумъ. Ако азъ непосред-ственно прѣдложихъ еднинъ походъ, това бѣше, защото азъ чув-ствувамъ, каквото чувствува царолъ-тъ, който мя тури на главъ-тъ си, и защото сирійски-тъ извѣстія мя изпълниха съ негодова-ніе. Първа-та ми мисль обаче бѣше да ся споразумя съ Англіѣ.

„ Какъвъ другій интересъ, ако не челолюбіе-то, бы мож-лъ да мя овърже да проводя въ оцъзъ странъ войски ? Може-ше ли случайно-то завладѣніе на тѣзъ странъ да уголъми сили-тъ ми ? Могъ ли да скривамъ, чи Алжирія, ако и ще да има отъ неѣкъ полза въ будуще-то, ѣе причина на ослабяваніе за Франціѣ, която отъ трийсетъ години ѣе дава най чисто-то отъ кръвъ-тъ си и отъ злато-то си ?

„ На 1852, въ Бордо, азъ казахъ, и сегашно-то ми мнѣніе ѣе сѣщо-то, чи имамъ да направя голѣми завоеванія, но вътрѣ въ Франціѣ. Вътрешне-то ѣе наредяваніе, нравственно-то ѣе развитіе, уголъмяваніе-то па срьдства-та ѣе иматъ юще да правятъ неизмѣ-римн-тъ напреднуванія. Има въ неѣкъ доста обширно поле, открито за честолюбіе-то ми, и стига ми за удовлетвореніе-то му.

„ Мжчно ми бѣше да ся съглася съ Англіѣ въ работи-тъ на

срѣднѣхъ Италіяхъ, защо-то бѣхъ свѣрзанѣ отъ Виллафранкскій-тѣ мирѣ. Колко-то де Южнѣхъ Италіяхъ, азъ не съмъ свѣрзанѣ съ нищо, и нищо не искамъ освѣнѣ да се съгласѣ съ Англіяхъ врѣхъ тѣхъ точка, какво-то и врѣхъ други-тѣ; но, ради Бога, нека възвишен-ни-тѣ хора, кон-то държатъ англіиско-то правителство, оставятъ пастърнакъ нишко-то ревнованіе и несправедливн-тѣ недовѣрія; нека се споразумѣемъ честно, спорѣдъ какво-то сми и хора честни, а не като крадци, кон-то искатъ да се излъжатъ іедннѣ другій.

„ Кратко, ето основаніе-то на мисль-тѣ ми: азъ желямъ Ита-лія да се узири, съ какво-то да іе, но безъ чуждо памѣсваніе, и войски-тѣ ми да могатъ да оставятъ Римъ, безъ да се лиши напа-та отъ безопасность.

„ Азъ много желяхъ да не съмъ длъженъ да направѣмъ походъ въ Сиріяхъ, и на всѣкій случай да го не правѣмъ сампчакъ, първо зещо-то ще станатъ голѣми издержки, друго защо-то се боїмъ, туй памѣсваніе да не залови вѣсточнн-тѣ вѣпросъ, по отъ друга стѣр-на азъ не знаїмъ какъ да се противѣмъ на обществено-то мнѣніе на замѣ-тѣ си, на коѣ-то никога не ще се хване вѣра да могатъ да се оставятъ безъ наказаніе, не садѣ убійство-то на христіане-тѣ, но и изгорѣваніе-то на наши-тѣ консулати, раскъсваніе-то на нашъ-тѣ прѣпорець, ограбваніе-то на монастири-тѣ, кон-то бѣха подъ наше покровителство.

„ Азъ ви неказахъ всичкѣ-тѣ си мисль, безъ да покривамъ или прѣскачамъ нѣщо.

„ Направете отъ писмо-то ми употребленіе, кое-то ще намѣ-рите за прилично. Вѣрвайте на искренно-то ми пріятелство“.

Различно толкуватъ това писмо. Еднн го зематъ като свобо-денъ и искрененъ отговоръ на несправедливн-тѣ недовѣрія и, слѣ-дователно, начало на ново іедно залаваніе на пріятелство-то между Англіяхъ и Франціяхъ, а други го тълкуватъ, като іедно прѣдвѣстіе

на іедно възможно скъсваніе, спорѣдъ какво-то іе было писмо-то, испроводено за малко врѣмя прѣдъ кримскѣ-тѣ войнѣ до Царя Николая. Но истина-та іе по между тѣзи двѣ мнѣнія. „Има въ писмото на императоръ-тѣ, казва *Ендепандансг* много искренность, іединъ іазикъ пленъ съ устѣпкѣ, кой-то дава възможность да ся прѣдсказва будуще-то; но има такожде зачало на іединъ протестаціѣ, на нѣкое си спираііе, внушено отъ недовѣрія-та, кои-то исказвѣтъ откъмъ Франціѣ различни европейски държави“

Относително до неаполитански-тѣ дѣла, принуждени сме да кажемъ почти също-то, що и въ дириѣ-тѣ книжицѣ съ нѣкое само различіе въ частни-тѣ чѣрти. Общо-то положеніе на неаполитанско-то правителство отива отъ зло по на зло; прѣговори-тѣ му за іединъ съюзъ съ Пиемонтъ смъ пакъ безъ успѣхъ; Гарибалди се придобива.

Дипломати-тѣ неаполитански, Г. Манна и Винспаръ, испроводени въ Туринъ, ся връщѣтъ безъ успѣхъ. Съюзъ-тѣ остава възможенъ се въ бѣдѣще-то. Викторъ Емануилъ іедвамъ ся съгласилъ да испроводи до Гарибалди іедно писмо, въ кое-то той съвѣта на сицилійскій-тѣ диктаторъ, да ограничи, колко-то за сега дѣло-то на освобожденіе-то съ іединъ Сициліѣ, но безъ да настаива врѣхъ това и безъ да употребљава нѣкоіѣ особеннѣ горещинѣ, за да му ся пріеме съвѣтъ-тѣ. Гарибалди пріелъ писмо-то и, по вліяніе-то ли на съвѣти-тѣ, кои-то ся съдържѣтъ въ него или по други нѣкои причини, той заключилъ іедно прѣмиряваніе съ началникъ-тѣ на неаполитанскѣ-тѣ войскѣ генерала Кларнъ. Крѣпости-тѣ, Мессина, Сиракуза, Агоста оставѣтъ въ рѣцѣ-тѣ на Неаполитанци-тѣ, но мессинска-та не ще хвѣрля огнь врѣхъ градъ-тѣ, и крѣпостни-тѣ войскѣ свободно ще ходѣтъ въ тѣзи три градове; плаваніе-то по проливъ-тѣ мессинскій ся обіавља свободно и за два-та прѣпорца. Гарибалди влѣзълъ въ Мессинѣ и былъ посрѣщѣтъ отъ жители-тѣ съ іединъ голѣмъ ентузіазмъ.

Отъ другъ стърпъ Неаполитанскій—тъ краљ си свиквалъ войски—тъ отъ Сициліѣ освѣтъ 2 тисящи, кои-то ще остануть въ Мессинскѣ—тъ крѣпость.

Спорѣдъ іединъ слухъ, Гарибалди былъ заключилъ прѣмиряваніе за да не ся пролива напраздно крѣвь прѣдъ Мессинѣ, на коѣж-то участь—та ще зависи отъ събытія—та въ твърдѣ—тъ земѣж. Той былъ веки готвѣлъ ето кораби за да излѣзе на Материкъ—тъ. Този слухъ іе съгласенъ съ всеобщо—то мнѣніе, коє-то господствува въ всичкѣ Италіѣ, чи Гарибалди нѣма да ся спре и чи ако бы ся той спрѣлъ сега въ завоеванія—та си, сами—тъ събытія ще го увлекътъ. „ Писмо—то на краљ—тъ, увѣрѣва *Диритто*, не ще измѣни състояние—то на вещи—тъ, што ще забави теченіе—то на събытія—та. Гарибалди ще іе увѣренъ, чи като върви напрѣдъ въ геронческо—то си прѣдпріятіе, той ще іе тѣлкователь на *истинни—тъ нампренія* Викторо-Еммануилови“. Това, коє-то хортува този журналъ, іе най распространено мнѣніе въ Италіѣ.

Неаполитанскій—тъ краљ самъ никакво добро не прѣдвижда и за туй въ исто—то врѣмя, като бѣше испроводилъ въ Туринъ Маннѣ и Вишпара, за да ся свърже нѣкой съюзъ съ Сардиніѣж и да ся устранихтъ будущи—тъ нещастни събытія за него, той испроводилъ другій іединъ посланикъ до французско—то и англійско—то правителства, на имя де ла Грека, за да ги склони да си употребѣхтъ влияніе—то и да направѣхтъ Гарибалди да си ограничи орѣжіе—то съ Сициліѣж. Въ Парисъ отговорили на този посланикъ съ обѣщанія. Въ Лондонъ Лордъ Джонъ Россель обіавилъ, чи Англія не може да ся съгласи на прѣдложенія—та, кои-то сѣ направени въ имя—то на неаполитанскій—тъ краљ, да стане ти спрѣчь посредница между Гарибалди и краля Франца II, защо—то неаполитанскій—тъ дворъ искалъ, ако стане нужда, да ся употребѣи въорѣженно посредничество. Г. де ла Грека направилъ изъясненіе врѣхъ това съ іед-

но писмо до благородний-тъ Лордъ, и казалъ чи неаполитанско-то правителство иска отъ Англіѣ и Франціѣ само едно дипломатическо намѣсваніе, а не тѣзи държави да си употребѣтъ оръжіе-то. Спорѣдъ свѣдѣнія-та, кои-то дава Таимсъ, Г. де ла Грека былъ искалъ само да си проводѣтъ тѣ флоти-тъ въ неаполитански-тъ води за да възбранижтъ на Гарибалди да излѣзе на твърдж-тѣ земѣ; по това исканіе іе едно съ онова — да го накаражтъ да заключи едно прѣмиряваніе.

Вирочемъ лондонскій-тъ кабинетъ свѣтвалъ на Виктора Емануила да овѣрже Гарибалди да заключи прѣмиряваніе, спорѣдъ какво-то обіавилъ самъ лордъ Россель въ долиж-тѣ каммаръ, и това произвело твърдѣ неблагопріятно впечатлѣніе въ Англіѣ.

Таимсъ свѣтва на Гарибалди да не слуша свѣти-тъ нито на Лорда Росселя, нито на Франціѣ, но да дѣйствува какво-то си той знай.

Впжданіе-то между князя управителя прусскій и австрійскій-тъ императоръ, за кое-то упомянахми въ диріж-тѣ книжицѣ, имало мѣсто въ Теплицъ на 13 отъ този мѣсяць. Това вижданіе іе ставило по желаніе-то на австрійскій-тъ императоръ. Никакво съгласіе не іе подписао въ Теплицъ. Единъ членъ на *Прусскж-тж Газетж* за това вижданіе, туря чи то произвело сблизеніе между двама-та господари, спорѣдъ както ся чакало. Отъ истій-тъ членъ ся види, чи тѣ могли да ся съгласѣтъ помежду си за вѣншни-тъ въпроси, но не и за вѣтрешни-тъ — германски-тъ. Отъ окружно-то писмо, кое-то испроводилъ Г. Шлайницъ до дипломатически-тъ агенти на Пруссіѣ за срѣщж-тѣ на двѣ-тъ високи лица въ Теплицъ, ся види, чи само надежда има да ся съгласѣтъ два-та двора заради европейски-тъ въпроси, кое-то показва, чи такова съгласіе іоше нѣма.

Книжесвѣтій Дневникъ.

Въ послѣднии-тъ дни на този мѣсяць излѣзе една нова книжка подъ заглавіе: „Кратка и методическа българска грамматика отъ Д. Г. В. Мирковичъ“, печатана у Др. Цанкова. Тя обіема 68 стр. въ 8 часть отъ листъ-тъ. Като не ни остава мѣсто за распро-стираніе, по ради обширность-тъ на други-тъ статии, ний оставящи за до другъ книжицъ да дадемъ миѣніе-то си за неѣ.

Дунавъ-тъ по Дравжъ, и надъ всички-тъ окрестни Славени турила Български началници. Съ този начинъ съверна Хорватія, Людевитова-та земля (25), за нѣкое време ся паднала на Българе-тъ. За да ся утвърди до Българско-то царство тази дългъ земнѣкъ полоса, обладаніе-то на Сърбіиъ (26) можъло да ся чини потребно. „До туй време Сърби-тъ и Българе-тъ, дума Константинъ Багрянородний живѣли добръ, и като мирни съседн, ся обичѣли једни други; но въ княжествование-то на Властимира, Пресямъ, царь българскій, отишълъ съ войскѣкъ врѣхъ Сърби-тъ, съ намѣреніе да ги покори.“ Туй было начало на многочислени и продължителни войни между двата народа; на кръвнѣй-тъ пѣтъ Българе-тъ нѣмали успѣхъ: Властимиръ, подиръ три-годишнѣкъ борбѣкъ, съ славѣкъ ги отблъсналъ.

§ 4) Втора-та половина на IX-ій-тъ вѣкъ была на южни-тъ Славене радостно време на раждаемо-то просвѣщеніе. Свѣтъ-тъ на вѣрж-тъ и самосъзнание-то озарява Българе-тъ, които были упорни въ язичество-то, Сърби-тъ, които были наполовинъ язичници наполовинъ христіане само на име, Хорвати-тъ, които приѣли христіанство-то, въ чуждъ за тѣхъ видъ, и кои-то сега първи чувѣтъ Евангеліе-то на матернѣй-тъ си јазикъ; и не само тѣхъ, но и много отъ тѣхнѣ-тъ братіа Славене Кирилъ и Методій просвѣщавѣтъ съ благочестивѣй-тъ си подвигъ.

На мѣсто да описваме тука животъ-тъ и всички-тъ дѣянія на святи-тъ Славенски учители. — Ный само ще повторимъ думи-тъ на монахъ-тъ (1), кой-то јеще видѣлъ поколѣніе-то имъ:

„Отпонарѣдъ Славене-тъ нѣмали книги, но съ чърти и рѣзки счѣтали и гадаѣли, като были јазичници. Като ся кръстили,

25) Сегашна Сирмія, Славонія и тамшиа-та военна граница.

26) Да си припомнимъ, чи древня Сърбія заключавала въ себе си западнѣ-тъ полдинѣкъ на сегашно-то Сръбско княжество и всичкѣкъ Боснѣкъ.

1) На Чърноризца храбраго.

тъ изображавали славенскѣ-тъ думѣ съ Римски и Гръцки букви по-
нуждѣ, безъ устроене и тѣй тѣ промицѣли много години.
А подиръ туй чловѣколюбивѣй-тъ Богъ, който всичко урежда и
кой-то не остава чловѣческѣй-тъ родъ безъ разумъ, но всички-тъ
привожда въ разумъ и спасене, като помилва славянскѣй-тъ народъ,
проводи му Св. Константина философа, кой-то ся вика Кирилъ,
мѣжъ праведенъ и кой-то обича истиннѣ-тъ, и той направи букви
за Славени-тъ . . . Други хортувѣтъ: защо сѣ славенскѣ-тъ книги?
Тѣхъ не ги је направилъ нищо Богъ, нищо ангели-тъ, и тѣ не сѣ
отколѣнни А други мислѣтъ, чи само на три
язици Богъ заповѣдалъ да бѣдѣтъ книги-тъ А нѣй що
отговоримъ отъ святи-тъ книги, както сми ся научили: чи всичко
става по редъ отъ Бога а не отъ друго А славенскѣ-тъ
букви сѣ по'честни и по'святи, защо-то святъ мѣжъ ги је напра-
вилъ, а Гръцки-тъ — Еллински язичници Ако ли же попи-
ташиъ, въ какво врѣме (сѣ направени славенскѣ-тъ букви), то зна-
ѣтъ и да ти кажѣтъ: въ 855 години. “

Не је ли тѣй было не само съ славенскѣ-тъ букви, но и из-
общо съ славенско-то просвѣщеніе? Славене-тъ живѣли въ язич-
чество, и мисль-та имъ је была се тѣй тъмна, както и чърти-тъ,
сѣ кои-то тѣ считали и гадаѣли; послѣ ги кръстили: Сърби-тъ,
Хорвати-тъ, Хорутане-тъ, Панонски-тъ племена кръстили римски-
тъ и Нѣмски-тъ священници, а распрѣснати-тъ общини въ Тракіѣ,
Македоніѣ, Тессаліѣ, Еладѣ, даже въ Мизіѣ до пашествіе-то на
Българе-тъ, — Гръцки-тъ священници; но тѣй като тѣ зели да из-
ображавѣтъ „ безъ устроене “ славенскѣ-тъ рѣчь съ чужди бук-
ви, то и были въ духовно рабство у чужди-тъ народи, пѣмали
„свой разумъ.“ Двѣста години ся мицѣли. Тогава „ чловѣколюби-
вѣй-тъ Богъ, кой-то сѣчко урежда и кой-то всички-тъ довожда въ
разумъ и спасене, като помилвалъ славенскѣй-тъ народъ “ , прово-
дилъ му св. Кирилъ, и той съ брата си Методія далъ на Славене-

тъ не само букви, но и самобытим христіанскъ мисль. Тѣзи мисль на Кирилла и Methodia живѣе вече тисяца (хиляда) години, и тѣзи Славене, кои-то ѣм признавѣтъ, — увардили прѣзь толкова борби и испитанія всичкѣ-тѣ си духовим силѣ, а опѣзи, кои-то ѣм отхвърлили, сѣм безсилни, и сега, като дошли въ себе си, пакъ ѣм шцѣтъ.

Тѣзи многочислени Славенски поколѣнія въ отсамъ дунавскитѣ краища, които, както іе извѣстно, вече въ VII-ій-тъ вѣкъ земли да приѣмѣтъ христіанство-то, но прѣбывавали безъ наставленіе, вѣроіатно сѣм подали прѣвъ поводъ за трудове-тѣ на Константина (Кирилла) и Methodia 2). Всичко было съединено въ Константина и Methodia, за да станѣтъ тѣ просвѣтители на славенскій-тъ народъ: происхожденіе-то и въспитаніе-то имъ было срѣдство за тѣхъ да се обогатѣтъ съ всички-тѣ знанія на тогавашно-то чловѣчество, кои-то были съсредоточени въ Византиѣ: славенскій-тъ языкъ имъ былъ отъ дѣтнство като матеренъ (Солуняне-тѣ хортувѣтъ се чисто Славенски. казва іедно житіе); Methodia былъ длѣженъ да викине въ състоіаніе-то и потребности-тѣ на Славенскій-тъ народъ іеце като былъ мѣрянинъ, войникъ, кога-то той управѣлъ струмскѣ-тѣ области, коіато была населена отъ Славене; и при всичко туй, какъвъ свѣтль, гениаленъ умъ имали и двама-та братіа ! — Погледнете, за да се убѣдите, букви-тѣ имъ, тѣхній-тъ преводъ на священно-то писаніе; — каква доброта душевна, каква твѣрдостъ въ воліа-тѣ, каква святостъ въ животъ-тѣ ! — прочетете древни-тѣ сказанія. Когато тѣ, въ 855 г. съставѣли Славенскѣ-тѣ азбуки и пристѣпали да прѣвождѣтъ Св. Писаніе и богослужебни-тѣ книги, тѣмъ имъ прѣдстоіло, освѣтъ непосредственѣ-тѣ цѣль за настав-

2) Такъвози іе и Шафариково-го мнѣніе, восте исказано въ негови-тѣ „Славенски Древности.“

леніе—то на кръстенин—тѣ вече Славени въ Византійски—тѣ прѣдѣли, обширѣйше поприще, и тѣ не можѣли да го нѣматъ въ видѣ—тѣ си, да не прѣдугадватъ обращеніе—то на всичко—то Славенско племе. Призваніе—то нямъ было не случаино: Константинъ (Кирилъ) іеще отъ само—то начало ся прѣдзначавае за евангелскъ проповѣдь, и усиляе вече да посѣти като благовѣстникъ хазарскъ—тѣ земѣ; той знаеа, безъ съмнѣніе, каква потребность отъ вѣроучители имали пространни—тѣ и вече могущественин—тѣ Славенски области въ Панноніѣ и Моравіѣ, Сърби—тѣ, сима Българія, гдѣто всичко ся готвѣло да приеме христіанство—то. Потѣкано въ Мизіѣ отъ Българско—то завладѣніе, то пакъ изникнало, кога—то Крумъ зеа да довожда на Дунавскій—тѣ брѣгъ христіане отъ жители—тѣ на Тракіѣ, като оставѣа при тѣхъ, по вѣротърпимостъ—тѣ си, даже пастири—тѣ нямъ. Наслѣдникъ му (Мортагъ), бѣа несравнено по жестокъ, казва лѣтописецъ—тѣ; като глѣдалъ, чи българскій—тѣ народъ прѣминуваа малко по малку къмъ христіанство—то, запаленъ отъ гнѣвъ, той прѣдалъ на мъченическѣ смѣртъ архіепископа Мануила, кого—то Крумъ довелъ отъ Едрине: него го разсѣкли прѣзъ полвинѣ. Въ исто—то врѣмя погнѣли като мъченици Георгій епископъ Деветскій (кой—то тѣй же сънѣтствувалъ, при Крума, на христіански—тѣ прѣселници) и Петръ епископъ, съ 377 души, Левъ и Іоаннъ, вожди (стратиги) на христіане—тѣ, Левъ епископъ Никейскій, Гаврилъ, Сіоній и Пародъ пресвитери. — Други—тѣ пленници Мортагъ върналъ на Гърци—тѣ, като ся заключилъ договоръ; но сѣмена—та на христіанство—то были хвърлени, и не паднѣли на безплоднѣ земѣ. — Пресамовъ—тѣ снѣ, Богорисъ или Борисъ, зеа вече да вшиява на монаха Теодора Куфара, кой—то ся памиралъ въ плѣнъ у Българе—тѣ, а послѣ, когато императрица—та Теодора, като ся старѣла да освободи Куфара, за размѣнъ, върнала въ Българіѣ Борисовѣ—тѣ сестра, кой—то, когато была іеще малко дѣте, паднѣла въ рѣце—тѣ на Гърци—тѣ, была всенитана при цариград-